יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 134	Łódź, Poniedziałek ,12 czerwca 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, י"ח סיון תרצ"ג	№ 134

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ווירטשאפטס=קאנפערענץ פון 67 מלוכות

ווערט היינט 3 בייטאג געעפענט אין לאנדאן

לאנדאן, 11. (ספ. טעל.) דער ערץ־בישאף פון קענטערבורי האט געגעבן דער ווירטשאפטס־קאנפערענץ זיין ברכה. און פעראָרדענט אז היינט זונטאג זאלען אין אלע אנגליקאנישע קירכען פאר קומען גאטעס־דינסטען בעת וועלכע מ'זאל מתפלל זיין פאר'ן דערפאלג פון דער ווירטשאפטליכער וועלט קאנפערענץ.

לאנדאן, 11. (ספ. טעל). דער קעניג געארג וועט עפענען די קאנפערענץ דריי א זייגער בייטאג, און דערנאך וועט מאקדאנאלד האלטען א גרויסע פראגראם־רעדע. נאכ'ן ערלעדיגען די נויטיגע פארמאליטעטען וועט פארקומען די גענעראל־דעבאטע.

די ערשטע פאזע פון דער קאנפערענץ, וואס איז אויסגערעכענט אויף 6 וואכען דארף בעשטימען די אלגעמיינע פרינציפען לויט וועלכע עס וועלען זיך דארפען ריכטען די אויסגעוועהלטע קאמיסיעס און סוב־קאמיסיעס, די דאזיגע צייט וועט קלערען אויף צו געפינען א פרינציפיעלען הסכם, אויב אזא וועט זיך בכלל לאזען דערגרייכען.

לאנדאן, 11. (ספ. טל.) דאס אנקומען פון סענאטאר הול אויף דער לאנדאנער קאנפערענץ האט ארויסגערופען אנ'אמת'ע דעפרעסיע אין די היגע רעגירונגס־קרייזען.

די סיבה פון דער דאזיגער שטימונג איז זיין אפענע דערקלערונג, אז ער האט נישט מיטגעבראכט קיין שום פראפאזיציעס און אז זיין אנוועזענהייט אויף דער לאנדאנער קאנפערענץ וועט זיך בעגרענ־צען בלויז מיט'ן אויסהערען דאס, וואס אנדערע וועלען זאגען.

אזוי אויך די ענגלישע רעגירונג האט נישט אבסאלוט קיין שום קאנקרעטע פלענער איז שווער צו פערשטיין, צוליב וואס אייגענטליך די קאנפערענץ איז צוזאמענגערופען געווארען, כל זמן די מעכטיגסטע ווירטשאפטס־ און פינאנץ־מלוכות האבען נישט ווי... וואס צו זאגען נאך פיר יאהר פונ'ם וועלט־קריזיס.

בערלין, 11. (ספ. טעל.) די דייטשען שאַצען אפ די אויסזיכטען פון דער קאנפערענץ זעהר סקעפטיש און האלטען נישט, אז זי זאל געבען פאזי־טיווע רעזולטאטען, דער־עיקר דערפאר — ווי עס דערקלערט איין רעגירונגס־אָרגאן — ווייל ס'איז נאך ביז איצט נישט אויפגעקלערט געווארען דער וויכ־טיגסטער פאליטישער פראבלעם — "די פראגע פון ענטוואפענונג, אזוי אז די קאנפערענץ מוז זיך מילא אנהויבען אונטער צייכען פון אנגעשטרענגט קייט און פערביטערונג (כאטשבי בלויז פון דייטש־לאנד) אין דער ערשטער ליניע וועט די קאנפערענץ אלזא מוזען זוכען א לעזונג פאר'ן ענטוואפנונגס־פראבלעם, און דא וועט מען זיך אנטרעפען אויף דער ערשטער מניעה — אויף דער בעקאנטער כא־באטאזש־טאקטיק מצד פראנקרייך, און אויף דער אפאזיציע פון איהרע וואסאלען, ווייטער שרייבט דיזעלבע צייטונג אז דייטשלאנד גיט זיך אפ א דין חשבון וועגען דעם, אז איהר פאזיציע וועט זיין בעשווערט נישט נאר דווקא מחמת איהרע פאס־טולאטען נאר אויך צוליב דער אנטי־דייטשער אַק־ציע פון די יודען און סאציאליסטען אין אויסלאנד.

לאנדאן, 11. (ספ. טעל.) צו דער עפענונג פון דער וועלט־ווירטשאפטס - קאנפערענץ זענען שוין אנגעקומען אלע דעלעגאטען פון כמעט אלע לענדער אין דער וועלט, צווישען זיי אויך פון אמע־ריקא, סאוועטען־רוסלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, פוילען, איטאליען, יאפאן און אנדערע. עס ווערען געמאכט בעמיהונגען אז אויף דער קאנפערענץ זאל לען אויך בעריהרט ווערען די יודען־רדיפות אין דייטשלאנד,

יוד. עקאנ. וועלט-קאנפערענץ וועגען דער באיקאט-אקציע געגען דייטשלאנד

הומט פאר דעם 5 יולי אין לאנדאן

לאנדאן, 11. (יט"א טעלעגראפיש).

די יודישע עקאנאמישע וועלט־ קאנפערענץ וועגען דער באיקאט־אקציע געגען דייטשלאנד וועט פארקומען דעם 5־טען יולי אין לאנדאן.

ארץ-ישראל-רעגירונג שאפט א הלואה פון עטליכע מיליאן פונט

איז צוזאמענהאנג מיט'ן פרענטש=בעריכט

קאלאניאל=אמט לייקענט נישט אפ די ידיעה

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי יט"א דערוואוסט זיך, האט די רעגירונג בדעה אין קורצען צו שאפען א הלואה פון עטלי־כע מיליאן פונט. די הלואה האט א צוזאמענהאנג מיט'ן פרענטש-בעריכט.

די ידיעה, אז דער פרענטש-בעריכט ווערט ווידער אקטועל, האט ארויסגערופען א שטארקע בעאונרוהיגונג ביי די יודען אין ארץ-ישראל.

לאנדאן, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף אנ'אנפראגע פון יט"א האט דער קא־לאניאל-אמט די ידיעה נישט בעשטעטיגט, אבער אויך נישט אפגעלייקענט.

9 יודען געשטארבען אין קאנצענטראציע-לאגער

אין משך פון די לעצטע טעג

אינסברוק, 11 (יט"א טעלעגראפיש).

אין קאנצענטראציע-לאגער אין דאכוי זענען די לעצטע טעג געשטארבען 9 יודען.

רעוויזיע אין "יודישע רונדשוי"

אלע צייטונגען קאנפיסקירט

בערלין, 11 (יט"א טעלעגראפיש).

פאליציי האט אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער רעדאקציע פון דער "יודישער רונדשוי" און קאנפיסקירט אלע צייטונגען. די צייטונג וועט ווייטער ערשיינען.

Dr. L.
Czarnożył
ארדינירט
אין זומער=סעזאן
– אין –
CIECHOCINEK
willa Kościuszko.

פארק העלענאוו
טראמוואי־צופאהר 4 און 8

מארגען, דינסטאג, פינקטליך 9 אווענד, קומט פאר
א גרויסער רעליגיעזער קאנצערט

פארק העלענאוו
טראמוואי־צופאהר 4 און 8

פון וועלט=בערימטען
אויבער=קאנטאר
פון ווארשעווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

פון וועלט=בערימטען
אויבער=קאנטאר
פון ווארשעווער סינאגאגע

וועלכער וועט מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט פראפ. ט. רידער
אויספיהרען די שענסטע קאמפאזיציעס ווי: תפלות, פאלקס=לידער און אפערן=אריעס פון זיין נייעסטען רעפערטואר.

ביים קלאוויר: פר. ליכטערמאן=ראווידאוויטש

אלע פלעצער צום פרייז 1.09 זל.

בילעטען־פערקויף: זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטארי)
און אין דער קאסע פון "העלענאוו".

אלע פלעצער צום פרייז 1.09 זל.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה, פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אווענט. זונטאג פון 10—1 בייטאג
אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

כ'זוך א בודקע אויף קוילען
אין צענטרום שטאט אין א גוטען פונקט. צו ערפאהרען ביי פייטלאוויטש, פיעטריקאווער 27.
3136

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

פאר
גאלד, בריליאנטען, זילבער, דזשעוועלערי און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

8-ונג, צייטונגס-פערשפרייטער! פעקציע פון פאמארסקא 15
היינט, מאנטאג, דעם 12. יוני ד. י. 7 א זייגער אווענד קומט פאר א וויכטיגע
בעריכטס=פערזאמלונג
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) א גענויען בעריכט פון דער געפיהרטער אקציע ביז'ן היינטיגען טאג, 2) דער פערלויף פון די אונטערהאנדלונגען מיט ה' קאזאקעוויטש און די גינסטיגע פאר אונז ערגעבערטע בעדינגונגען, 3) ענין ווינאגראד און 4) אונזערע ווייטערע צילען.
חברים! די היינטיגע פערזאמלונג איז זעהר אינטערעסאנט צוליב דעם געקומענעם הסכם מיט ה' קאזאקעוויטש, ווי אויך צוליב דעם רייכען טאג-ארדנונג, דעריבער ווערט איהר געבעטען צו קומען מאסענווייז בייצוואוינען די זעהר אינטערעסאנטע פערזאמלונג.
די פערוואלטונג.

אלע דארפען וויסען!
צום זומער סעזאן בעקומט איהר
רעשטען
פון די בעסטע קוואליטעטען בילליגער. טאמאשא-ווער און אנדערע נייעסט - מאדערנסטע מוסטערן פון הערען= און דאמען=שטאפען

פאר דאמען
אויף פאלטענס, אויפקאסטיומען

מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!

פאר מענער
אויף אנציגער, אויף פאלטענס
געדענקט דעם אדרעס

נאר ביי
R. SZCZĘŚLIWY
5 באוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

אונרוהען אין מינכען

איבערגעריסען דעם קאָנגרעס פון די קאַטוילישע געזעלען-פערבאַנדען

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

א גרויסען איינדרוק אין גאַנץ דייטשלאַנד האָט געמאַכט די ידיעה וועגען דעם, אז אין מינכען איז פאַר דער צייט איבערגעריסען געוואָרען דער קאָנגרעס פון די קאַטוילישע געזעלען-פערבאַנדען.

ס'איז אינטערעסאַנט דער פרט, וואָס אין דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָט זיך בעטייליגט דער וויצע-פּרעמיער פאָן פּאַפּען, וועלכע האָט בערירט די פראַגע וועגען דער ענטוויקלונג פון דעם קאַטאָליציזם אין דייטשלאַנד.

די פּאָליטישע פּאָליציי האָט ארויסגעגעבען א קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערט אָנגעגעבען, אז די סיבה פון אויפלייזען דעם קאָנגרעס איז געווען: דאָס טראָגען געגען דעם פערבאָט אָראַנזש-העמדלעך (צייכען פון פערבאַנד) און דאָס נישט צופּאַסען זיך פון די בעטייליגטע אין צוזאַמענפאָהר צו די אדמיניסטראַטיווע פעראָרדנונגען.

דאָס פלוצלונגע אויפלעזען פון'ם קאָנגרעס האָבען מקדים געווען ערנסטע אומרוהען און גאַסען-צוזאַמענשטויסען צווישען די היטלעריסטען און די מיטגלידער פון'ם צוזאַמענפאָהר. די אומרוהען אין דער שטאָט האָבען געדויערט דעם גאַנצען שבת'דיגען טאָג און אין נאַכט פון שבת אויף זונטאָג.

די גאַנצע צייט איז געווען טעטיג די פּאָליציי. עס זענען דאָ קרבנות.

דייטשען — גלות-אפריקאַנער

פּאַריז, 11. (ספ. טעל.) דאָ זענען אָנגעקומען ניַיע גרופּען פּאָליטישע עמיגראַנטען פון דייטשלאַנד. דאָס זענען דער-עיקר מיטגלידער פון שטאַלהעלם, וועלכע זענען דאָ אָנגעקומען פון דייטש לאַנד אין דער שרעק פאַר רדיפות מצד די היטלעריַיס.

יודישער פּראָפעסאָר געשטאָרבען פון א האַרץ-שלאַג

בעת ער האָט בעקומען א מיטיילונג פון דייטשען אינערן-מיניסטער, אַז ער איז ענטלאָזט פון זיין אמט

אינסבּרוק, 11 (יט"א טעלעגראַפיש).

דער בעריהמטער יודישער קינדער-דאָקטאָר פּראָפ. לאַנגשטיין, שעף פון דער קינדער-אַפּטיילונג פון קייזערליכען קליניק אין בערלין איז געשטאָרבען פון א האַרץ-שלאַג אין א מאָמענט, ווען ער האָט בעקומען א בריף פון אינערן-מיניסטעריום, אַז ער איז בעזייטיגט געוואָרען פון זיין אמט.

ד"ר לאַנגשטיין איז אַלט געווען 57 יאָהר.

אָנגעשלעג אויף דעפּ. גרינבוים'ס רעפּעראַט אין פּאַביאַניץ

פּאַביאַניץ, 11 (טעלעפאָניש).

נעכטען פאַרמיטאָג איז אַהערגעקומען דער פאַרזיצער פון ציוניסטישען צ. ק. דעפּ. יצחק גרינבוים. ביי דער באַהן האָבען איהם אָפּגעוואַרט צאָהלרייכע אויטאָס און קאַרעטעס פון די פּאַביאַניצער גרויס-אינדוסטריעלער און א זעהר גרויסער עולם. האַלב עלף האָט זיך אין גרעסטען פּאַביאַניצער זאַל אָנגעהויבען דער רעפעראַט פון דעפּ. גרינבוים א. ד. ט.: „וואָס האָב איך געזעהען אין ארץ-ישראל". באַלד נאָכדעם ווי דער רעדנער האָט אָפּגערעדט קנאַפּע 2 שעה, האָבען די אַנוועזענדע רעוויזיאָניסטען אויפגעהויבען אַ שרעקליכען טומעל, וועלכער איז באַלד איבערגעגאַנגען אין אַ גרויס געשלעג. עטליכע פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען. דעפּ. גרינבוים האָט געמוזט איבעררייסען זיין רעפעראַט.

גרויסער יקרות אויף תבואה אין אמעריקא

ניו-יאָרק, 11 (ספ. טעל.)

א געוואַלדיגען איינדרוק האָט געמאַכט די ידיעה, אז היי-יאָהר וועט אמעריקא האָבען זעהר ווייניג תבואה, און אנשטאָט, וואָס ביז איצט האָט י פערקויפט תבואה קיין איירָאָפּא, וועט אמעריקא נאָך מוזען צוקויפען. דאָס איז די קלענסטע תבואה-גערעטעניש אין אמעריקא אין 20-טען יאָהרהונדערט. דאָס וועט ארויסרופען א איבערקעהרעניש אין וועלט-קריזיס. די פּרייזען פון תבואה שטייגען אין אמעריקא כסדר, און עס איז אַן אויפלעבונג ביי די פאַרמערס. א דאַנק דעם שטייגען אויך די פּרייזען פון אנדערע סחורות.

די וויַיטערדיגע יודען-רדיפות אין דייטשלאַנד

עסען, 11. (ספ. טעל.) די דאָרטמונדער פּאָליציי האָט געשלאָסען דעם פערבאַנד פון די זעלבסטשטענדיגע יודישע האַנדווערקער.

בערלין, 11. (ספ. טעל.) אין דעם בראַנדענבורגישען שטעטעל פאָסיג האָט מען געשלאָסען דעם יודישען דערציהונגס-אַנשטאַלט און די שילער מיט די לעהרער האָט מען אַרעסטירט און אָפּגעפיהרט אין קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער אין אָראַניענבוים.

אין דעם אָפיציעלען קאָמוניקאַט וואָס איז וועגען דעם אַרויסגעגעבען, ווערט געזאָגט, אַז אין דעם אַנשטאַלט האָט מען געפונען אַמוניציע, געוועהר און דאָקומענטען, וואָס זאָגען עדות, וועגען אַ קאָנטאַקט מיט דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

גרינבענדעלדיגע האָבען געוואַלט „הוליען" אין זגערזש

זגערזש, 11 (טעלעפאָניש)

נעכטען האָט זיך אין שייכות מיט'ן „קאָמפּעטענציען-טאָג" געפירעמט א מאַניפעסטאַציע, וואָס האָט מאַרשירט איבער די גאַסען.

אויף דער פּילסודסקיעגאָ-גאַס איז ארויס פון די רייהען א חבורה „גרינבענדלדיגע", וועלכע זענען בעפאַלען די דורכגעהענדע יודען.

עס האָט זיך אָבער באַלד אריינגעמישט פּאָליציי. וועלכע האָט 6 אוואַנטורניקער ארעסטירט, און אזוי ארום נישט דערלאָזט צו וויַיטערדיגע אוואַנטורעס.

לאָדזער נייעס

נעכטיגע יעהרליכע מיטגלידער-פערזאַמלונג פון „בית מחסה לזקנים"

נעכטען 5 נאָכמיטאָג איז אין אייגענעם לאָקאַל (פּאָמאָרסקאַ 54) אונטערן פאָרזיץ פון גרשון ניימאַן פאָרגעקומען די אַלגעמיינע יעהרליכע מיטגלידער פערזאַמלונג פון „בית מחסה לזקנים".

נאָכ'ן אָפּגעבען דעם קאַסע- און טעטיגקייטס-בעריכט איז מען צוגעטרעטען צו וועהלען 3 נייע מיטגלידער אויף די אויסגעלאָטעווטע פערוואַלטונגס-מיטגלידער: ב. א. גליקסמאַן, יעקב קאַהי און יודעל גראָמאַן. אַלע דריי זענען צוריק געוועהלט געוואָרען פאַר אַקלאַמאַציע.

אנשטאָט די ביזאיצטיגע 15 מיטגלידער אין דער פערוואַלטונג, האָט מען געוועהלט נאָך 5. געוועהלט זענען געוואָרען די ה"ה: יוליאַן רייכער, יעקב שמולעוויטש, מאָריצי טרוימאַן, אדוו ד"ר רובין און ליבערמאַן.

פייערליכע פאָהן-איינוויַיאונג פון יודישע אינוואַלידען-פעראיין

פייערליכע תפילה אין אלטשטאַטישער שוהל און פאָהן-איינוויַיאונג אין שטאָט-ראַט — בייגעוואוינט פערטרעטער פון דער מיליטערישער און שטאַטישער מאַכט

נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע פאָהן - איינוויַיאונג פון יודישען אינוואַלידען-פעראיין.

10 פאָרמיטאָג איז אין דער אלטשטאַטישער שוהל פאָרגעקומען א פייערליכע תפילה, פאַר דער שוהל האָט דער בעזירק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן מיט'ן קאָמענדאַנט צבי מיילער בראש געבילדעט א שפּאַלער לכבוד'ן גענעראַל מאַלאַכאָווסקי. אין דער שוהל זענען אַנוועזענד געווען: גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, דעפּ. מינצבערג, דער מיליטערישער פעלד-ראַבינער גאָלדשטיין א. אנד. נאָך דער תפילה פון ה׳ן מיט'ן כאָר, האָט געערט דער ראַבינער גאָלדשטיין.

פון דער שוהל איז דער עולם אוועק אין שטאָט-ראַט, וואו ס'איז פאָרגעקומען די פייערליכע פאָהן-איינוויַיאונג, אין שטאָט-ראַט האָבען די פייערליכקייט בייגעוואוינט: גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, וויצע סטאַראָסטע ראָשעצקי, פּרעזעס פון שטאָט-ראַט אנדזשעיאַק, דעפּ. מינצבערג, דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, הירב פיינער, ראַבינער גאָלדשטיין און אנדערע.

נאָך די רעדעס האָט דער אָרקעסטער פון „בר-כוכבא" געשפּילט דעם פּוילישען הימן און „התקוה". און די אַנוועזענדע האָבען אריינגעקלאַפּט נעגעל אין פאָהן.

געהענדיג אין דער פריה אין דער שוהל אריין, האָט דער בעזירק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן אין פולער מונדירונג אדורכמאַרשירט די פּיעטרקאָווער גאַס צו קאָשטשושקי'ס דענקמאָל, און צום קבר פון אומבעקאַנטען זעלנער, וואו זיי האָבען געלעגט קרענץ.

אינ'ם צוג האָבען זיך אויך בעטייליגט דעלעגאַציעס פון יודישע צעכען מיט זייערע פאָהנען.

פולער טעקסט פון לאָרד סעסיל'ס בריף וועגען דער לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד

מאַנטרע. (יט"א). דער פאָרזיצער פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס פון די פעלקער-בונד-ליגעס, וואָס איז די טעג אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין מאָנטרע, לאָרד ראָבערט סעסיל, האָט, ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט זיך, געווענדעט צום פאָרזיצער פון דער דייטשער דעלעגאַציע אויף דעם קאָנגרעס דר. שנעע מיט אַ בריף וועגען דער לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד, דער פולער טעקסט פון בריף איז פאָלגענדער:

איך בין געבעטען געוואָרען דורך דער פעדעראַציע פון די פעלקער-בונד-ליגעס איבערצוגעבען דער דייטשער דעלעגאַציע איהרע געפיהלען בנוגע געוויסע לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאַנד, בעזונדערס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע געגען די יודישע בירגער פון דעם לאַנד, די פעדעראַציע אַנערקענט דאָס זי האָט נישט קיין רעכט זיך צו מישען אין די אינערליכע אַנגעלעגענהייטען פון וועלכער עס איז לאַנד און זי וויל דאָס אין קיין פאַל נישט. גלייכצייטיג אָבער האָבען די געשעהענישען, וועגען וועלכע עס איז די ריידּ, פאַקטיש אַרויסגערופען אַ זעהר ערנסטע בעאונרוהיגונג אין פיל טיילען פון דער וועלט, בעזונדערס אין איירָאָפּאַ, און אין די פעראייניגטע שטאַטען. עס וואָלט נישט געווען צו פיל צו זאָגען דאָס לויט דעם זין פון פעלקערבונד פאַקט האָבען זיי געשטערט דער גוטער פערשטענדיגונג צווישען די פעלקער. אין פיל לענדער, דערונטער אויך אין מיין לאַנד האָבען זיי איבערגעריסען דעם וואוקס פון דער בּרייטער שטעלונג פון סימפּאַטיע און פערשטענדניש פאַר דייטשלאַנד און דעם דייטשען פאָלק, וואָס ווערט בהדרגה אַרויס געשטויסען דורך די ביטערע געפיהלען, וועלכע זענען צוזאַנגמעסיג אַרויסגעשוואומען בעת דער וועלט מלחמה. עס איז נישט מיין אויפגאַבע צו בעהאַנדלען געוויי די געשעהענישען. איך בין אַפילו גרייט אָנצונעהמען דאָס עס האָבען געפונען אַ וועג צו דער פּרעסע אויך איבערגעטריבענע מעלדונגען וועגען דעם, וואָס עס איז געשעהען, מאַכענדיג אָבער אַלע בעוואָרענישען בנוגע וועלכער עס איז איבערטרייבונג, בלייבט אָבער אַ פאַקט, אַז די דייטשע רעגירונג האָט אָנגענומען לעגיסלאַטיווע און אַדמיניסטראַטיווע מיטלען געגען אַ געמיינשאַפט פון איהרע בירגער בלויז דערפאַר וואָס זיי געהערען לויט דער ראַסע צום יודישען פאָלק. דיסקרימינאַציעס פון דעם אַרט שיינען דער פעדעראַציע צו זיין אונפעראייגבאַר נישט בלויז מיט'ן גייסט פון פעלקער בונד-פאַקט נאָר אויך מיט'ן פּראָגרעס פון דער מערב ציוויליזאַציע פאַר די לעצטע 2 אָדער 3 הונדערט יאָהר, צו וועלכער דייטשלאַנד האָט אַזוי פיל וויכטיגעס בייגעטראָגען. עס שיינט דער פעדעראַציע, אַז דאָס אונטעררייסען דעם גלויבען אין דער אונאָפּהענגיגקייט פון גערעכטיגקייט, וואָס איז ענטשטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט די עפענטליכע אויסערונגען פון הויך-געשטעלטע בעאַמטע פון דער דייטשער מלוכה, האָבען אַרויסגערופען אַ טיפע בעאונרוהיגונג אין זעהר פיל לענדער.

די פעדעראַציע איז געווען זעהר צופרידען צו הערען פון אייך די פערזיכערונג אַז די דייטשע רעגירונג שטרעבט צו פיהרען אַ פּאָליטיק פון פרידען און טאָלעראַנץ. די רעדע פון רייכסקאַנצלער דעם 17 מאַי האָט געמאַכט דעם זעלבען רושם און דיגע פער זיכערונגען האָבען פיל מיטגעווירקט דערצו, אַז די אונגינסטיגע איינדרוקען, וועגען וועלכע איך האָב דערמאָנט זענען פערהאַמעוועט געוואָרען. די פעדעראַציע האָפט דעריבער און גלויבט, אַז די צוקונפטיגע געשעהענישען וועלען דערמוטיגען דעם וואוקס פון צוטרוי צווישען דייטשלאַנד און אַנדערע לענדער און איך וויל אייך פערזיכערען אַז קיין שום זאַך וואָלט מעהר עפעקטיוו נישט געשטיצט דער אייניגשטעלונג פון אַ גוטער שטימונג צווישען אונז, צו וועלכער מיר אַלע שטרעבען, ווי אַן ענטשידענער בעווייז, דאָס אין דער צוקונפט קענען אַלע בירגער פון דייטשלאַנד רעכענען אויף אַ גלייכער בעהאַנדלונג פאַר'ן געזעץ אונאָפּהענגיג פון זייער ראַסע, שפּראַך אָדער אַנשויאונגען.

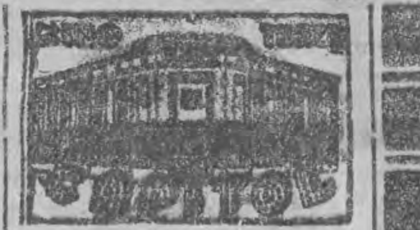

היינט און פאָלגענדע טעג!

Arsenjusz Lupin

(דזשענטעלמען איינברעכער)

גרויסע סענסאַציאָנעלע סאַלאָן-דראַמען: פון Leblanc אין די הויפּטראָל

John i Lionel Barrymore

אָנהייב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 1 בייטאָג. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט און געקיהלט!

הנחה-בילעטען זענען גילטיג!

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15 טעל. 232-33

היינט. מאָנטאָג. 9 אָוועגד

פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

מ. ווינדער פּרעזענטירט די גרויסע אמעריקאַנער סטאַר-קינסטלער

לוסי און מישאַ גערמאַן

אין די נייע גרויסע טעאַטער-סענסאַציע

אַזוי איז דאָס לעבען!..

פּאָפּולערע פּרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

וואָס ווערט געשפּילט דאָנערשטאָג?...

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 12 יוני 1933

ווען מען געפינען א געמיינזאמע שפראך?

צו דער היינטיגער ערעפנונג פון דער אינטערנאצ. ווירטשאפטליכער קאנפערענץ

היינט עפענט זיך אין לאנדאן די גרויסע אינטערנאציאנאלע ווירטשאפטליכע קאנפערענץ, אין וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען פארשטעהער פון 67 מלוכות. אויף דער קאנפערענץ, דארפען בעהאנדעלט ווערען די וויכטיגסטע פראבלעמען פון דער היינטיגער ווירטשאפט און עס דארפען אנגעמערקט ווערען די ריכטליניעס, וועלכע זאלען ארויספיהרען די וועלט פון שווערען עקאנאמישען קריזיס. איינע פון די וויכטיגסטע פראגען, וואס וועט אויף דער קאנפערענץ בעהאנדעלט ווערען, איז די פראגע וועגען סטאביליזאציע פון די וואלוטעס. בעת דער פארגעקומענער סעסיע פון צוגרייטונגס-קאמיטעט האט מען געפאדערט, אז ענגלאנד זאל מסכים זיין צו דער סטאביליזאציע פון פונט און זאל זיך אומקעהרען צום גאלד-סטאנדארט. דער פארשטעהער פון ענגלאנד האט געגעבען אן'אויסמיידענדיגען ענטפער און האט ערקלערט, אז ענגלאנד לאזט איבער פאר זיך און פאר די אנדערע מלוכות די פרייהייט צו בעשטימען דעם טערמין און די בעדינגונגען אנצונעהמען די נייע גאלד-וואלוטע.

עס ווייזט אויס, אז וועגען דער פראגע פון די וואלוטעס איז געקומען צו א פערשטענדיגונג צווישען ענגלאנד און אמעריקא בעת דעם בעזוך פון מאקדאנאלד'ן אין וואשינגטאן. עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז ענגלאנד, וועלכע האט זיך אזוי געוועהרט געגען דער סטאביליזאציע פון איהר וואלוטע (ווייל דאס האט איהר געגעבען גרויסע פארטיילען אין דער קאנקורענץ אויף דעם אינטערנאציאנאלען מארק) האט געמוזט איינגעהן אויף געוויסע הנחות אונטער'ן דרוק פון דער אינפלאציע, וועלכע עס האט אנגעהויבען צו פיהרען אמעריקא. מאקדאנאלד האט פערשטאנען, אז דאס געזעץ, וואס ערלויבט רוזוועלט'ן צו פערקלענערן דעם ווערט פון דאלאר, קאן ברענגען צו א נייעם צווישען דאלאר און פונט און אין דעם נייעם וועט נאך ענגלאנד פערלירען די געווינסען, וועלכע זי האט דערוויילע דערגרייכט א דאנק איהר דעוואלוציע-פאליטיק, ווייל אויף א ווייטערדיגע דעוואלוציע פון פונט קאן מען נישט געהן. דאס וואלט ארויסגערופען א ווירטשאפטליכען כאאס אין ענגלאנד גופא, עס וואלט אנגעהויבען זיך דאס אנטלויפען פון קאפיטאלען פון לאנד. עס וואלט געפאלען דער צוטרוי א. דגל. און דערפאר איז זיכער, אז צווישען ביידע אנגלא-זאקסישע לענדער איז געקומען צו א הסכם אין דער פראגע פון די וואלוטעס. די פרטים פון דער פערשטענדיגונג זענען נאך נישט בעוואוסט. אבער עס איז מעגליך, אז שוין אין די ערשטע טעג פון דער קאנפערענץ וועט זיך די וועלט וועגען דעם דערוויסען. און די אנדערע לענדער וועלען זיך מוזען צופאסען צו דעם אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען דורך די צוויי ווירטשאפטליכע ריזען. די מלוכות וועלען זיך מוזען דעצידירען, צי זיי ווילען, אז די פראגע וועגען וואלוטעס זאל רעגולירט ווערען אויפ'ן סמך פון אן'אלגעמיינעם הסכם.

די צווייטע גרויסע פראגע, וואס שטייט פאר דער קאנפערענץ, איז די פראגע וועגען דער צאל-פאליטיק פון די מלוכות, דאס הייסט די פראגע וועגען פאליטיק פון זעלבסט-אויסקום פון די בעזונדערע ווירטשאפטען (אויטארקיע) אדער פון אינטערנאציאנאלען ווירטשאפטליכען סחורות-אויסטויש. יעדער נים זיך אפ א דין וחשבון, ווי שווער עס איז צו דערגרייכען א פערשטענדיגונג אויף דעם געביט. דער ווירטשאפטליכער מעכאניזם פון דער וועלט איז צושטערט ביז גאר און צו דעם קאליע געמאכטען ווירטשאפטליכען מעכאניזם האבען איינציגע מלוכות געפרובט צופאסען א ספעציעלע פאליטישע אידעאלאגיע. עס זענען געשאפען געווארען טעאריעס, אז דער ווירטשאפטליכער ליבעראליזם, די פרייהייט אין אינטערנאציאנאלען האנדעלס-פערקעהר איז אן'אונגליק פאר דער וועלט, אז די וועלט וועט בערוהיגט ווערען נאר דאן, ווען דער ווירטשאפטליכער ליבעראליזם וועט איינגאנצען ליקווידירט ווערען. מען הויבט אן צו טרוימען וועגען צוריקקעהר צום מיטעלאלטער, צו פולשטענדיגער ווירטשאפטליכער איזאלאציע פון די בעזונדערע לענדער, צו די העכסטע צאל-מויערען.

צוזאמען מיט די אידעאלאגען איז געקומען היטלער, וועלכער שטיצט זיך איינגאנצען אויף דערשטיקען נישט בלויז יעטוועדע פאליטישע, נאר אויך יעדע ווירטשאפטליכע פרייהייט. מען זינגט הימנ'ען פאר דער הערשענדיגער ראסע, פאר דעם עקסטרעמסטען נאציאנאליזם. די ביז-איצטיגע פראבערונגען אויף אלע געביטען ווערען בעטראכט און בעהאנדעלט אלס שעדליכע, וואס דארפען אויסגעראט ווערען מיט אייזען און מיט פייער. מען זאגט אפ דעם מענשען דאס רעכט צו לעבען, אויב ער געהערט נישט צו דער הערשענדער ראסע. מיט פרייד ווערען בעגריסט די באריערען, וועלכע ווערען געשטעלט צווישען דער איינענער מלוכה און דער אנדערע, עס ווערט מיט אלע מיטלען געפלעגט דער סאמע ציניש(ס)טער נאציאנאליסטישער עגאיזם, ווירטשאפטליכער ליבעראליזם, פרייער ווירטשאפטליכער פערקעהר צווישען די מלוכות, ווערט בעצייכענט אלס אונגליק.

ביי אזא שטימונג און ביי אזעלכע בעדינגונגען דארף פארקומען די אלוועלטליכע ווירטשאפטליכע קאנפערענץ, בעת עס איז קלאהר, אז נאר ביי אן'אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט קאן זי ברענגען צו געוויסע פאזיטיווע רעזולטאטען. אויף דער קאנפערענץ וועלען זיין פארשטעהער פון מלוכות, וועלכע פערשטעהען די נויטווענדיגקייט פון אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט און פון רעגירונגען, וועלכע זענען אנהענגער פון זעלבסטאויסקום, פון איזאלירען זיך פון דער איבריגער וועלט, וועלכע זענען דורכגעדרונגען פון שאוויניזם, פון אונטאלעראנץ אויף אלע געביטען, אויפ'ן פאליטישען ווי אויף דעם ווירטשאפטליכען. ווי אזוי וועלען זיי געפינען א געמיינזאמע שפראך? ווי אזוי קאן געפונען ווערען א געמיינזאמע שפראך מיט היטלערן, אויב אין דייטשלאנד ווערט געפיהרט אין משך פון יאהרען א פראפאגאנדע פון אויסערסטען שאוויניסטישען נאציאנאליזם און פון נאציאנאלישען עגאאיזם?

און דאך דאכט זיך, אז די קאנפערענץ פון די 67 מלוכות איז א נויטווענדיגקייט. אויב אפילו זי וועט לכתחילה נישט געבען די געוואונשטע רעזולטאטען, וועט זי האבען לכל הפחות דעם עפעקט, אז עס וועט ווידער קלאהר ווערען, ווער עס שטערט דער אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט פון די פעלקער אויפ'ן עקאנאמישען געביט, אז די לענדער וועלען ווירטשאפטליך מוזען איזאלירט ווערען און די אנדערע וועלען מוזען געפינען עפעס א פלאטפארם פון צוזאמענארבייט און פון געגענזייטיגער הילף.

די פאליטיק פון זעלבסטאויסקום פיהרט צו א מלחמה

די סאוויעטען שטרעבען צו פערגרעסערען זייערע ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט אנדערע לענדער

דער סאוויעטישער שטאנדפונקט צו דער גרויסער קאנפערענץ אין לאנדאן

אין צוזאמענהאנג מיט דער אינטערנאציאנאלער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ, וואס ווערט היינט געעפענט אין לאנדאן, פיהרט דורך דער הויפט-ארגאן פון דער סאנאציע די „גאזעטא פאלסקא" א גרויסע אנקעטע צווישען די פיהרער פון דער ווירטשאפט אין די גרעסטע מלוכות. אין דער אנקעטע האט אויך גענומען א ווארט דער שטעלפערטרעטער פון פאלקס-קאמיסאר פאר אויסערליכע ענינים אין סאוויעטען פערבאנד ג. סאקאלניקאוו, וועלכער האט אויף פאלגענדען אופן פארמולירט די שטעלונג פון די סאוויעטען צו דער ווירטשאפטליכער צוקונפט פון דער וועלט.

אין די לעצטע צייטען, אין רעזולטאט פון אלוועלטליכען ווירטשאפטליכען קריזיס האבען זיך אין א רייהע קאפיטאליסטישע לענדער פערשפרייט טעאריעס וועגען ווירטשאפטליכען זעלבסטאויסקום (אויטארקיע). דער מקור פון די דערמאהנטע טעאריעס ליגט אין דער צושטערונג פון אלוועלטליכען סחורות- און געלד-מארק, וואס לאזט זיך מערקען אין די לעצטע צייטען און וואס דריקט זיך אויס אין דער פערקלענערונג פון סחורות-אויסטויש און פון קאפיטאלען עקספארט. ביי די דאזיגע בעדינגונגען ענטוויקעלט זיך א פערביסענער קאמף פאר די מערק.

די בעזונדערע לענדער שטרעבען אפצוגרעניצען זייער איינערליכען מארק פון דער אויסלענדישער קאנקורענץ, כדי דעם מארק אפצוהיטען פאר זיך און אויף אזא אופן געפונען אן'אויסוועג פון קריזיס. עס פערשטייט זיך אליין פון זיך, אז אנשטאט אן'אויסוועג פון קריזיס פיהרען די אנגעווענדעטע מיטלען צו דער פערטיפונג פון קריזיס און פערשווערען דעם ווירטשאפטליכען פערקעהר צווישען די לענדער. עס איז פולשטענדיג קלאר, אז דא קאן נישט זיין קיין רייד וועגען וועלכען עס איז נישט זעלבסטאויסקום, ווייל די אנהענגער פון אויטארקיע (זעלבסטאויסקום!) שטרעבען צו רעדוצירען דעם אימפארט, אבער גלייכצייטיג שטרעבען זיי צו פערגרעסערען זייער אייגענעם עקספארט. דעריבער זענען די אויטארקיע-טענדענצען פערבונדען מיט דער שטרעבונג צו עקאנאמישער און פאליטישער עקספאנסיע אויף דרויסען. אט די טענדענצען געפינען זייער אויסדרוק אין קאמף פאר דער בעגרענצונג פון אימפארט ביים גלייכצייטיגען קאמף פאר דער ענטוויקלונג פון עקספארט בעזונדערס דורך פארסירען דעם אייגענעם אפזאץ אויף די געביטען, וואס ליגען אויסער די אייגענע פארמעלע מלוכה-גרעניצען. דערפאר זענען די אויטארקיע-טענדענצען אין בעזונדערע פאלען דירעקט פערבונדען מיט דער שטרעבונג צו שליסען רעגיאנאלע אפמאכען.

עס פערשטייט זיך, אז די מלוכות, וועלכע האבען אין זייער רשות באזעס פון רויהשטאפען, פון בעשפייזונג און אן'אלזייטיג ענטוויקעלטע אינדוסטרי האבען מעהר גינסטיגע בעדינגונגען צו רעדוצירען דעם אויסלענדישען אימפארט. אבער קיין שום קאפיטאליסטיש לאנד אין דער וועלט, נישט קוקענדיג אויף אלע קוועלען פון רויה-שטאפען, שפייז און אינדוסטריע-קראפט, קאן זיך נישט פולשטענדיג בעפרייען פון דער אונאפהענגיגקייט פון דער וועלט-ווירטשאפט.

דער קאמף פאר זעלבסטאויסקום, וואס ווערט איצט דורכגעפיהרט אין גרעסטען טייל לענדער פון דער וועלט איז נישט נאר וואס ער ווירקט נישט געגען נייע מלחמות, נאר פערקעהרט, ער שטעלט מיט זיך פאר א קאנדענסירטע צוגרייטונג צו די דאזיגע מלחמות. די פאליטיקער און עקאנאמיסטען פון גרעסטען טייל לענדער, וואו עס ווערען שטארק דיסקוטירט די אידעען פון זעלבסטאויסקום, מאכען נישט קיין סוד דערפון, אז אויטארקיע איז קודם כל אונבעדינגט נויטיג, כדי זיך צו מאכען אונאפהענגיג פון דער איבריגער וועלט אויפ'ן פאל פון א מלחמה. דער קאמף פאר אייגענער רויהשטאף און אפראוויזאציע-באזעס גרייט צו און אייליט צו דעם אויסברוך פון מלחמות.

טיילמאל ווערען געמאכט פרובען צוצושרייבען אויטארקיע-כוונות דער אויסלענדישער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון דעם סאוויעטען-פערבאנד. דאס איז אינגאנצען נישט ריכטיג. די סאוויעטישע פאליטיק שטרעבט מיט ערפאלג צו ווערען טעכניש-ווירטשאפטליך אונאפהענגיג פון די פרעמדע לענדער און צו זיכערען פאר זיך די פולשטענדיגע פרייהייט פלאנמעסיג צו ענטוויקלען איהר סאציאליסטישע ווירטשאפט. אבער דער סאוויעטען-פערבאנד האט קיינמאל נישט געשטרעבט און שטרעבט אויך איצט נישט צו פערקלענערן זיינע בעציהונגען מיט דער ווירטשאפט פון דער וועלט. פערקעהרט, די סאוויעטישע פאליטיק שטעלט זיך פאר א ציל צו פערברייטערן די עקאנאמישע בעציהונגען מיט אנדערע לענדער, האבענדיג אין זין זייער בעדייטונג פאר דעם ווירטשאפטליכען אויפבוי, וואס ווערט אין ברייטען מאסשטאב רעאליזירט דורך די סאוויעטען.

דאס „סאציאלע" פראגראם פון דער נאצי-רעגירונג

באנעם אויף וועש, צוריק צום טעפעל און חתונה-פרעמיעס

חדשים לאנג האט היטלער געקארמעט די הונגעריגע מיט אלערליי פאראדען און פייערליכקייטען. ווי לאנג איז אבער דער שיער?

איז געזעסען א קאמיסיע 2 חדשים און געשוויצט, און פערטיג געמאכט היטלערס „סאציאלע" פראגראם. קיין גרויסע נייעס איז דארטען חלילה נישטא, קיין רעוואלוציאנערישקייט אוודאי נישט.

עס איז בעשלאסען געווארען ארויסצולאזען באנעס אויף א מיליארד מארק. פאר דעם געלד וועט די צענטראלע און פראווינץ-רעגירונגען בויען עפענטליכע בנינים און וואוין-הייזער. גרויסע וואוינונגען וועט מען שפאלטען אויף קלענע. מען וועט בויען נייע קאלאניעס, דורכפיהרען פערשידענע ערד-ארבייטען, רעגולירען די טייכען, בויען נייע עלעקטרישע סטאנציעס, גאז-אנשטאלטען א. אז. וו.

חוץ דעם מיליארד מארק אין באנעס, וואס זענען אייגענטליך אן'איניערליכע צוואנג - הלוואה, וועלכע דארף אומגעקעהרט ווערען אין משך פון פיר יאהר, איז איינגעפיהרט געווארען דער פרינציפ פון „פרייוויליגע הלוואות", די דאזיגע „פרייוויליגע הלוואות" דערמאהנען די בעריהמטע פונדאציעס פון דער רוסישער צארין מאריא פעאדאראוונא. פאר ערלעדיגען געוויסע ענינים, פאר א גינסטיגער שטעלונג פון דער רעגירונג פלעגט מען אין די צארישע צייטען מנדב זיין גרויסע סומעס אויף וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס, וואס האבען זיך געפונען אונטער דער אויפזיכט פון דער צארין. די „פרייוויליגע נדבות" אין דער היטלער-מדינה טראגען אן'עהנליכען כאראקטער. יעדער שטייער-צאָלער, יעדער נאטאריוס איז בעפולמעכטיגט אנצונעהמען „פרייוויליגע" נדבות. יעדערער, וואס וועט האבען א קויט פון אזא נדבה, וועט אין פאל פון אויפגעדעקטע שטייער-מיסברויכען זיך קענען לעגיטימירען מיט זיין „גוטען ווילען", און וועט נישט בעשטראפט ווערען, אויב ער וועט איינצאהלען א „נדבה" אין גרויס פון א העלפט פון דער סומע פערלעגענע שטייערען.

די „פרייוויליגע נדבות" וועלען ווערען א פאפולערע פארם פון איינקויפען זיך לאסקע. פונקט ווי אין דייטשלאנד זענען שוין פאראן יודען, וואס בעזיצען אפיציעלע לאיאליטעט-צייגנישען, ארויסגעגעבענע פון דער נאצי-פארטיי, פונקט אזוי וועלען א רייהע פערזאנען און אינסטיטוציעס, וואס האבען מורא פאר פערפאלגונגען, גערן איינצאהלען אפילו גרעסערע סומעס — אויב זיי האבען נאר — כדי צו קענען זיין רוהיג און קריגען נאך דערצו די מארקע פון לאיאליטעט. דייטשלאנד וועט אלזא פערמאגען דריי קאטעגאריעס בירגער: 1) נאציאנאל-סאציאליסטען, 2) „פרייוויליגע" מנדבים און 3) אלע איבעריגע, וואס קענען אויף קיין שום איינזעהן נישט האפען.

די ארבייטסלאזע, וואס וועלען בעשעפטיגט ווערען ביי עפענטליכע ארבייטען, וועלען בעקומען פאר זייער ארבייט די ביז-איצטיגע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע, איין מאל אין טאג הייס געקעכטס אדער זיין עקוויוואלענט אין געלד, און 25 מארק אויף 4 וואכען, דאס שוין נישט אין מזומנים. נאר אין ספעציעלע טשעקען אויף איינקויפען קליידונג, וועש און שטוב-זאכען.

אינטערעסאנט איז די טענדענץ פון נייעם געזעץ ארויסצושטופען פרויען פון פראפעסיאנעלער ארבייט. אזוי ארום ווילען די נאציס שלאגען צוויי האזען מיטאמאל, אז די פרוי וועט אוועק צוריק צום טעפעל, וועט זיין מעהר ארבייט פאר מאנסלייט, חוץ דעם, וועלען שטייגען די צאהל געבורטען, ד. ה. עס וועלען מיט דער צייט זיין וואס מעהר היטלעריסטען, דאס באזירט זיך אויפ'ן ביישפיל מוסאליניס.

צו דעם צוועק איז איינגעפיהרט געווארען אזא נייעס: יעדע פרוי, וואס האט אין דער צייט פון 1-טען יוני 1931 ביז'ן 31-טען מאי 1933 געארבייט ביי יעמען וועניגסטענס 6 חדשים, קען בעקומען פון דער מלוכה א הלוואה פון טויזענד מארק אין פאל פון חתונה האבען, זי מוז זיך דערביי פערפליכטען, אז זי וועט נישט ארבייטען, כל-זמן זי וועט נישט אויסצאהלען די הלוואה און כל זמן איהר מאן וועט פערדינען מעהר פון 125 מארק א חודש. אזוי ארום האפט די היטלער-רעגירונג ארויסצוציהען פון מסחר און פון די פאבריקען ביי 150 טויזענד פרויען.

לויט'ן מוסטער פון פוילען, זענען די צינזען פאר לאנדווירטען פערקלענערט געווארען ביז 4 א האלב פראצענט א יאהר. די פאבריקאנטען האט מען צוגעזאגט שטייער-הנחות, אויב זיי וועלען דורכפיהרען אינוועסטיציעס אדער גרעסערע רעמאנטען.

דאס זענען דערווייל די מאסמיטלען פון דער „רעוואלוציאנערער" נאצי-רעגירונג. וועגען נאציאנאליזירען די בענק און גרויס-אינדוסטריע טראכט זי, פערשטעהט זיך, נישט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 12 י״ח סיון תרצ"ג

יוני

זון-אויפגאנג 3.16
זון-אונטערגאנג 7.54

ציוניסטישע קרייז-קאנפערענץ אין לאדז

פארמיטאג-זיצונג

אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז איז נעכטען פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע.

אויפ'ן צוזאמענפאהר זענען געווען פארטרעטען 130 דעלעגאטען פון 35 שטעט און שטעטלעך אין דער וואיעוואודזטווע. אין צוזאמענפאהר האט אויך איינטיילגענומען דער גאנצער לאדזער ועד ציוני און די פארשטעהער פון ציוניסטישען צענטראל-קאמיטעט אין פוילען דעפ. יצחק גרינבוים און קירשענבוים.

דעם צוזאמענפאהר עפענט אין נאמען פון ציוניסטישען צענטראל-קאמיטעט אין פוילען דעפ. י. ראזענבלאט.

ד"ר ראזענבלאט האט געזאגט אין זיין ערעפנונגס-רעדע

צווישען אנדערען: זייט די רוימישע צייטען איז יודען נישט געווען אזוי שלעכט ווי איצט, דער קאמף געגן יודען ווערט איצט געפיהרט אפען מיט דעם גאנצען ציניזם, און אויב מיר הערען פון דער אדער אנדער זייט ווערטער פון סימפאטיע אויף אונזער זייט, איז עס טאקע נישט מעהר ווי ווערטער, וועלכע ווערען נישט געשטיצט אויף קיין שום מעשים. אונזערע גוטע פריינד, וועלכע האבען זיך אמאל ווירקליך אנגענומען פאר אונזער גרויסער עולה, בעגנוגענען זיך איצט בלויז מיט'ן רעדען, ס'האט זיך געשאפען א מערקווירדיגע לאגע, יחידים פראטעסטירען ווירקליך, אפילו פארלאמענטען, אבער די רעגירונגען מאכען זיך נישט הערענדיג יעדער קען די סימפאטיע-רעדע פאר יודען וואס זענען ערשט נישט לאנג געהאלטען געווארען אין ענגלישען פארלאמענט, און גראד דארט, וואו די רעגירונג קען נישט עקזיסטירען קיין 5 מינוט אהן פארלאמענט און מ'האט געקענט מיינען, אז די ענגלישע רעגירונג וועט מוזען ערפילען די וואונשען פון איהר פארלאמענט, די ענגלישע רעגירונג האט אין דעם ענין נישט אנגענומען קיין שום קאנקרעטען שריט, בעת דער דיסקוסיע אין פעלקער-בונד וועגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד האט גראד דער ענגלישער פארטרעטער הינטער די קוליסען געמאכט בעמיהונגען, אז די פראגע זאל נישט צו שארף געשטעלט ווערען. און ווען אנדערע האבען אפילו שארפער גערעדט איז צו קיין מעשים סיי-ווי-סיי נישט געקומען, אין יאהר 1881 האט אמעריקא אפילו איבערגעריסען די בעציהונגען מיט רוסלאנד צוליב די יודען-רדיפות.

גראד מיר ציוניסטען, וועלכע האבען פאר-אויסגעזאגט די גאנצע לעזונג פון יודישען פראבלעם, מיר מוזען זיך אפגעבען א דין-וחשבון פון דער לאגע און זיך קלאר מאכען, אז אונזער גורל ליגט אין אונזער אייגענער האנד. לידער געפינען זיך די יודישע מאסען אויפ'ן שוועל פון אונטערגאנג. דער איינציגער ליכטיגער מאמענט אין דער שרעקליכער לאגע איז ארץ-ישראל, דאס ארט וואו די יודישע ארבייט האט זיך אליין קאנצענטרירט. אפילו אין די גלות-לענדער, וואו די יודישע מאסען געפינען זיך אין די מיליאנען, קומט פאר א גרויסער עקאנאמישער, קולטורעלער און פאליטישער ריקצוג. ארץ-ישראל אבער אנטוויקעלט זיך אזוי שנעל, דאס מיר בעווייזען אפילו נישט צו בעמערקען, ווי אזוי דאס איז פארגעקומען.

מיר ציוניסטען, וועלכע האבען געמוזט קעמפען פאר'ן ציוניזם האבען שטענדיג געזאגט, אז די איינציגע רעטונג איז ארץ-ישראל, אז ס'וועט קומען א צייט, ווען יעדער איינציגער יוד וועט ווערען ווירטשאפטליך פעראינטערעסירט אין ארץ-ישראל.

ווען מיר זעהען דאס גרויסע אומגליק, וואס האט געטראפען דעם דייטשען יודענטום, קענען מיר זיך נישט בעפרייען פון דעם איינדרוק, אז דאס אומגליק קען קומען אויך אין אנדערע ערטער. דאס טראגישסטע אין דייטשלאנד איז דאס, וואס ביי 600 טויזענד יודען איז אוועקגענומען געווארען די גאנצע עקזיסטענץ-מעגליכקייטען. און גראד האט דאס אומגליק געטראפען דעם טייל פון יודענטום, וואס האט זיך אמשטארקסטען אקעגענגעשטעלט דעם ציוניזם. דאס זענען געווען די רייכסטע יודען און ווען זיי וואלטען אונז צוגעהאלפען אין אונזער ארבייט, וואלטען מיר שוין איצט געהאט א מיליאן יודען אין ארץ-ישראל. און אזוי איז שטענדיג לידער ביי יודען, אז יעדעס אומגליק איז א פאזיציע, אויף וועלכער ס'שטיצט זיך דאס גליק פון יודישען פאלק.

אויף אונז ציוניסטען ליגט דער חוב אויסצונוצען די פסיכישע לאגע און צו ריכטען די אויפמערקזאמקייט אויף ארץ-ישראל און וועלען פערשטעהען, אז דאס איז אונזער אויפגאבע.

ארץ-ישראל בליהט איצט און ווען ס'זאל נאך עטליכע יאהר אזוי געהן, וועלען מיר זיך דערנעהנטערען צו אונזער ערשטען ציל, צו דער מאיאריטעט אין לאנד. מיר דארפען וויסען, אז אין יאהר 1932 זענען אריינגעקומען קיין ארץ-ישראל 26 טויזענד יודען, מיר דארפען זיך נישט שרעקען, אויב מיר וועלען אנטרעפען אויף שוועריגקייטען בעת'ן אויפבוי, מיר וועלען די שוועריגקייטען בעקעמפען.

מיר זענען איצט, זאגט ד"ר ראזענבלאט, אויף א ציוניסטישער קאנפערענץ און מיר קענען זיך זאגען דעם אמת, אז די ענטוויקלונג פון לאנד איז נישט דער פערדינסט פון די ציוניסטען. מיט 15 יאהר צוריק זענען מיר געווען בעסערע ציוניסטען ווי איצט, אלץ, וואס מיר האבען דעמאלט געטון איז געווען פאר ארץ-ישראל. די לעצטע יאהרען זענען די הכנסות און אונזערע פאנדען שטארק געפאלען.

דער קרן-קימת איז מעהר נישט אימשטאנד איינצוקויפען קיין טויזענדער דונאמס ערד, דער קרן-היסוד איז מעהר נישט אימשטאנד אויסצובויען זיינע קאלאניעס. פון אונז אליין איז איצט אנגעלאנג, צי ארץ-ישראל וועט זיך אנטוויקלען אהן אונז, צי מיר וועלען דערצו צוהעלפען. מיר טארען נישט דערלאזען, אז די וועלט זאל מיינען, אז ארץ-ישראל און ציוניזם זענען צוויי זאכען.

ד"ר ראזענבלאט שטעלט זיך דאן אפ אויף די פראקציע-רייסענישען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, לויבט שטארק די ארבייטער-ארגאניזאציע אין ארץ-ישראל און גרייפט אן די רעוויזיאניסטען.

נאך דער רעדע פון דעפ. ראזענבלאט ווערט געוועהלט

א פרעזידיום

פון פאלגענדע פערזאנען: ד"ר ראזענבלאט, י. קירשענבוים, לאווניק יאעל, ארנאוויטש, אליעזר שיין, בראווערמאן און רובינשטיין. נאכדעם ווי ס'ווערט געוועהלט א פערמאנענץ-קאמיסיע בעקומט א ווארט צום

בעריכט פון דער טעטיגקייט פון ציוניסטישען צענטראל-קאמיטעט

ה' קירשענבוים (ווארשא). דער רעדנער זאגט: דער צ. ק. וואס איז געוועהלט געווארען אויף דעם 10-טען צוזאמענפאהר, איז געווען א קאאליציע-קאמיטעט, וועלכע איז בעשטאנען פון 3 שאטירונגען אין דער אלגעמיינער ארגאניזאציע. צום גליק איז געקומען די איבערצייגונג, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע קען נישט זיין צובראכען. דער צ. ק. האט געארבייט אין פולסטער הארמאניע, ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די כלומרשטע מיינונגס-פערשידענהייטען צווישען די ריכטונגען זענען גארנישט געווען אזוי שארף, ווען ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען פראקטישע בעשלוסען. מיט דער צייט וועלען זיכער פערשוואונדען ווערען אלע מיינונגס-פערשידענהייטען צווישען על המשמר און עת לבנות. פערשטעהט זיך, אז מ'קאן נישט נעמען אין בעטראכט עטליכע מענשען, וואס טוען צו להכעיס.

דער צ. ק. האט אין פערלויף פון זיין קאדענץ געהאט דורכצוגעהען א שווערע אפעראציע און מ'האט געדארפט אפהיטען פאר קאמפליקאציעס. דאס איז געווען דער ארויסטריט פון די רעוויזיאניסטען, דאס האט געמוזט געמאכט ווערען אזוי פארזיכטיג, אז די ארגאניזאציע אליין זאל נישט ליידען.

אמת איז, אז די צאהל מיטגלידער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז נישט געשטיגען, אין דעם זענען אבער שולדיג די פונקטען, וועלכע האבען גארנישט געטון דערצו. דער וועכענטליכער ארגאן האט אויך געמוזט אפגעשטעלט ווערען, צוליב דער קנאפער פינאנציעלער אונטערשטיצונג מצד די אלגעמיינע ציוניסטען.

דער ציוניסטישער צ. ק. האט געהאט זעהר פיל ארבייט אין דער פראגע פון די קהלות, וועלכע זענען א דאנק דער איצטיגער פאליטישער קאניונקטור אריינגעפאלען אין די הענד פון דער „אגודה".

בעת דער רעדנער רעדט וועגען דער פראגע פון פערטיילען די סערטיפיקאטען, זענען געפאלען שארפע צווישענרופען אויפ'ן אדרעס פון צ. ק. דער רעדנער ענטפערט אויף אלע פארווארפען. צום סוף פון זיין רעדע פאדערט ה' קירשבוים אויף אלע שטעט זיך ענערגיש נעהמען צו דער ארבייט פון פערקויפען שקלים. דער צ. ק. האט זיך געשטעלט פאר א ציל, אז די אלגעמיינע ציוניסטען זאלען פערקויפען היי-יאהר 75 טויזענד שקלים.

נאך דער רעדע פון ה' קירשבוים, ווערט ערקלעהרט א מיטאג-הפסקה.

נאכמיטאג-זיצונג

אויף דער צווייטער זיצונג האלט ה' לימאן זיין רעפעראט וועגען דער קולטור-ארבייט און מאג. ראגאזשינסקי וועגען דער יוגענד-ארבייט.

9 א זייגער אין אוונט איז ווידער געמאכט געווארען א הפסקה און די דעלעגאטען זענען אוועק צו דעם רעפעראט פון דעפ. יצחק גרינבוים, וואס עס האט געהאלטען אין זאל פון פילהארמאניע. דער רעפעראט האט געדויערט ביז 12 אזייגער ביינאכט.

די קאנפערענץ האט זיך געענדיגט 1 א זייגער ביינאכט. ס'איז פארגעקומען א דיסקוסיע איבער די געהאלטענע רעפעראטען און ס'זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה רעזאלוציעס.

צוזאמענפאהר פון רעזערוויסטען-פערבאנד אין לאדז

מיט'ן אנטייל פון געוועז. מיניסטער ה' דאוונאראוויטש

(2) נעכטען איז אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט (פאמארסקא 21) אין לאדז פארגעקומען דער צווייטער קרייז-צוזאמענפאהר פונ'ם רעזערוויסטען-פערבאנד.

עס זענען אנגעקומען דעלעגאטען פון כמעט אלע אפטיילונגען אין פוילען.

עס איז אויך אנוועזנד געווען דער וויצע-פרעזעס פון דער הויפט-פערוואלטונג, דער געוועז. מיניסטער דאוונאראוויטש, וועלכער האט געהאלטען א לאנגע רעדע וועגען דער איצטיגער פאליטישער לאגע אין דער גרויסער וועלט און אין לאנד, און זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויף דעם פאקט פון די פיר, וועלכער קאן ארויסרופען אומרוה איז דער פוילישער געזעלשאפט, צוליב'ן אויסמיידען אין איהם פוילען. ער האט אויך גערעדט וועגען די גרויסע פערדינסטען פארן פאטערלאנד פונ'ם מארשאל יוזעף פילסודסקי.

עס זענען געהאלטען געווארען נאך עטליכע רעדעס, געוועהלט געווארען א קרייז-פערוואלטונג און אנגענומען געווארען אן ענטשפרעכענדע רעזאלוציע טאקע אין שייכות מיט'ן פאקט פון די פיר גרויסמאכטען, אין וועלכער די פעראמעלטע דעלעגירטען, אז זיי וועלען שיצען דעם כבוד און די גרעניצען פון פוילען ביז'ן לעצטען טראפען בלוט.

נאכ'ן שליסען דעם צוזאמענפאהר איז פארגעקומען א חבר'ישער מיטאג אין „טיוואלי".

אין שויץ פון דער נאטור

ווען מ'קאן אזוי אפהיטען די פאסקודנע מענשליכע נאטור, וואס האט אפט צו לאנגע הענד. און צו הורצען שכל!...

(2) די שטאטישע סטאראסטווע האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו אלע קאמיסאריאטען אז בעזונדערע פאליציי-פונקציאנערען זאלען גוט אכטונג געבען אויף די אויספלוג-מאכער אין די „גריגע געביטען פון דער נאטור" זיי זאלען נישט ברעכען קיין צווייגען, נישט פליקען קיין געוויקסען, נישט פערגיוואלטיגען די נאטור א.א.וו. און געגען די שולדיגע אין דעם זאלען תיכף צוזאמענגעשטעלט ווערען פראטאקאלען אויפ'ן אדמיניסטראטיווען וועג.

דאס איז זעהר פיין. — צער בעלי... צמחים! און צער בעלי חיים איז דאך אויך נישט קיין הונט?!!

א קויל געגען א קאנטראלע

זעלבסטמארד פון א לייטער פון א פאסט-אגענטור

(2) עהע־נעכטען איז אינדערפריה איז אין דער פאסט-אגענטור אין גראביצא, פעטריקאווער קרייז, געקומען א קאנטראלער פון פעטריקאווער פאסט-אמט אויף קאנטראלע.

בעת דער לייטער פון דער אגענטור, דער 20-יעהריגער יאן מאטושיאק האט איהם דערזעהן, האט ער ארויסגעכאפט א רעוואלווער, און זיך אריינגעשאסען א קויל אין קאפ אריין.

ער איז באלד בלינד געווארען און אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אינ'ם פעטריקאווער שפיטאל.

צי איז די סיבה געווען — מיספאליכען, וואס מאטושיאק האט מורא געהאט מ'זאל זיי ענטדעקען, איז נאך דערוויל נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

עס ווערט נאך געפיהרט די קאנטראלע.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, מאנטאג, דעם 12-טען דעם חודש דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראָווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S T U W Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 פאליציי-קאמיסאריאט

G H Ch K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעטריקאווער 165) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1883 און 1910, וואס וואוינען אויף די שטחים פון די 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטער-אנגעהעריגקייט און זענען נאך ביז איצט נישט געשטאנען פאר דער פאבאר-קאמיסיע, און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

פון A ביז Z

מארגען, דינסטאג, דעם 13-טען ד.ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F G

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

I J L Ł M N O

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעטריקאווער 165) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1909, קאטעגאריע „ב", וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

פון A ביז Z

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצ פערקאוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26) י. זונדעלעוויטש (פיעטרקאווער 25), סאקאלעוויטש און שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפּיעץ (פיעטרקאווער 193), ריכטער און לאבאדא, (11 ליסטאפאד 86).

א פערשפעטיגטער שניט

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דעם לאדזער וואיעוואדען־אמט וועט היי־יאהר דער שניט אויף די פעלדער — אין שייכות מיט די נישט־גינסטיגע וועטער — זיין א פערשפעטיגטער.

ער זאל זיך ערשט אנהויבען אין מיטען אויגוסט.

זעלבסטמארדען

(2) אין פעלד לעם באַלוטאָוויטש־גאַס האט מען אינדערפריה געפינען ליגען א פער'סמ'טע, די 29־יאהריגע סטאַניסלאַווא שימקעוויטש — א היימלאזע און אַרבייטסלאָזע. מען האט זי אפּגעפיהרט אין האַדאָגאָשטשער שפּיטאל. די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז דערוויל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

(2) אין זיין וואוינונג אויף יאסנא 26 האט זיך אויפגעשניטען די אדערען פון די הענד דער 29־יאהריגער מיכאל קארבאווסקי. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפּגעפיהרט אין שפּיטאל אויף דער זאגאַיניקאָוואַ, די סיבה זאל זיין — קריגערייען אין דער משפחה.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגע - קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17

פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

קרייז-צוזאַמענפאָהר פון שניידער-כאַלופניקעס

נעכטען איז אין לאָקאַל פון שניידער-מייסטער-פאַראיין (פיעטריק. 20) פאַרגעקומען דער קרייז-צוזאַמענפאָהר פון שניידער-כאַלופניקעס.

דער צוזאַמענפאָהר, אויף וועלכען ס'האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון פאַרשידענע שטעט אין לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט, איז געווען איין קנויל פון יודישע צרות, נויט, עלענד, פאַרצווייפלונג און צוזאַמענגעבראָכענקייט פונם יודישען בעל-מלאכה. אויפ'ן צוזאַמענפאָהר איז געשטאַנען די פאַרצווייפעלטע פראַגע: וואָס הייבט מען אָן צו טון?

ערשטע זיצונג

11.30 — ווערט דער צוזאַמענפאָהר געעפענט דורך ראַטמאַן אדוו. י. וויצמאַן, וועלכער בעגריסט די דעלעגאַטען, און שטרייכט אונטער, אַז דער צוזאַמענפאָהר טראָגט אַ ריין פראַקטישען כאַראַקטער.

אַלס פּאָרזיצער ווערט געוועהלט דזשאָר גלאַטמאַן. בייזיצענדע: וויצע-פרעז. פון דער האַנדוו. קאַמער, קאָזשימירסקי, אדוו. וויצמאַן, ד"ר קאַצענבאָגען, פישער, בענקעל און שייבאָוויטש (בזשעזשין).

ס'בעגריסען דעם צוזאַמענפאָהר די דעלעגאַטען: זיידמאַן (טשענסטאָכאָוו), גאָלדשטיין (בענדין), שייבאָוויטש (בזשעזשין) און פאָרטרעטער פון אַ גאַנצע רייה לאָדזשער צעכען. ס'בעגריסט אויך ד"ר קאַצענבאָגען אין נאָמען פון „אָרט". דער לעצטער זאָגט צו, אַז „אָרט" וועט אונטערשטיצען די כאַלופניקעס מיט אַלע מעגליכקייטען.

נאָכ'ן פאָרלייענען דעם רעגוליאַמין, ווערט געוועהלט אַ פערמאַנענץ-קאָמיסיע, אין וועלכער עס געהען אַריין די ה"ה: ראַטמאַן אדוו. וויצמאַן, מאַגיסטער באַלבארישטקי, איצקאָוויטש, ראַדאָשיצקי, ראָזענצווייג און זיידערמאַן.

רעפעראַטען

דעם ערשטען רעפעראַט האַלט ה' בענקעל (לאָדז). דער רעפערענט גיט אַן איבערבליק איבער דער האַנדווערקער-בעוועגונג, און דערמאָנט דעם 1. גרינדער, דעם פאַרשטאָרבענעם האַנדווערקער-טוער יאַן קירשראָט, אָבער די פּראַקטישע אָרגאַניזירונג פון האַנדווערקערטום, איז געשעהן אין די ערשטע מלחמה-יאָהרען, ווען דער יודישער האַנדווערקער איז געווען צושמעטערט. אַמאָל זענען די האַנדווערקער-פראַגען ערלעדיגט געוואָרען אין דער „חברה חייטים" ביי שלוש סעודות.

דעם שמוס און איניציאַטיוו צו דער אָרגאַניזירונג פון די כאַלופניקעס האָבען אין לאָדז בעגעבען אַ הייפעלע אינטעליגענטען מיט דער לאָזונג: כאַלופניקעס, פאַראייניגט אייך!

אָבער וואָס האָבען מיר ביז איצט דערגרייכט? גאָרניסט! יעדעס פּאַראיינדעל, יעדעס שטעטעל מאַכט שבת פאַר זיך. מיר שטעהען נאָך אַלץ ביים אָנהויב. די פראַגע וועגען סאָציאַלע פאַרזיכערונגען פאַר די כאַלופניקעס, ווערט פון יעדען בעאַמטען אַנדערש אויסגעטייטשט.

די כאַלופניקעס זענען צוריסען געוואָרען. ס'האָט זיך געגרינדעט אַ סאָציאַליסטישער-האַנדווערקער-פאַראיין, און דאָס האָט געפיהרט צום קאַמף צווישען מייסטער און מייסטער. פון דעם כאַלופניק, וועלכער איז פון תמיד אָן דער ערשטער צום הונגערען און דער לעצטער צום עסען, זענען אַלע טויערען פון עמיגראַציע געשלאָסען. דער אָרימער האַנדווערקער האָט נישט אויפצווייזען די הונדערטער פונטען אין פּאַלעסטינאַ-אַמט. מיר ווייסען נאָך ביז איצט נישט, ווער מיר זענען און וואָס מיר זענען; פון האַנדווערקער-קאַמער שיקט מען אונז אין דער האַנדעלס-קאַמער און פון האַנדעלס-קאַמער צוריק אין דער האַנדווערקער-קאַמער — דער צעכען-געזעץ און זיינע איצטיגע ראַהמען האָט פאַר אונז כאַלופניקעס, קיין שום ווערט נישט. דער רעדנער אַפּעלירט, צו שאַפען אַ מעכטיגע כאַלופניקעס-אָרגאַניזאַציע. דאָ אין לאָדז איז בעשאַפען געוואָרען דער ערשטער האַנדווערקער-פאַרבאַנד, און דאָ וועט אויך געשאַפען ווערען דער מעכטיגער כאַלופניקעס-פאַרבאַנד.

נאָכ'ן רעפעראַט נעמט אַ וואָרט דער וויצע-פרעזעס פון דער האַנדוו. קאַמער, ה' קאָזשימירסקי, וועלכער ערקלערט, אַז די קריסטליכע מיטגלידער פון דער האַנדווערקער-קאַמער, האַלטען אין איין טענה'ען, אַז אַלע יודען זענען פושער'ס, אַז די כאַלופניקעס, וואָס נעהען מיט גומי-אַרבעטער, קענען צו דער האַנדווערקער-קאַמער נישט בעהערן. אָבער די פראַגע ווערט איצט אַקטועל. וואָס שייך סאָציאַלע הילף, איז האָס וועט זיין מיט'ן גאַנצען האַנדווערקערטום וועט אויך זיין מיט די כאַלופניקעס.

ה' ראַדאָשיצקי גיט אין זיין רעפעראַט אַן איבערבליק איבער דער כאַלופניצטווע אין מערב-אייראָפּאַ, און ווי זי זעהט אויס ביי אונז אין פוילען — די כאַלופניקעס פון פוילען, זאָגט דער רעדנער — זענען פאַרטרעטען אין 47 פאַכען, וועלכע צעהלען אין גאַנץ פוילען 400 טויזענד כאַלופניקעס, אַט די 400 טויזענד משפחות ליידען הונגער און נויט. דער צוזאַמענפאָהר דאַרף [illegible] דעם וועג צו אַ בעסערען ליכטיגערען [illegible].

מיט אַ גרויסען רעפעראַט איז אַרויסגעטרעטען ראַטמ. אדוו. וויצמאַן.

— אין לעבען פון די כאַלופניקעס, זאָגט דער רעפערענט — הערשט אַ כאַאָס און פולשטענדיגע דעזאָרגאַניזאַציע. דאָס צעכען-געזעץ האָט די כאַלופניקעס אָפּגעריסען פון דער אַלגעמיינער האַנדווערקער-בעוועגונג. שולדיג אין דעם זענען די, וואָס האָבען איינגערעדט, אַז כאַלופניקעס זענען נישט קיין האַנדווערקער. אַז דער כאַלופניק געהער נישט צו דער האַנדווערקער-קאַמער נאָר דערגיץ אַנדערש, אַ דאַנק וואָס די כאַלופניקעס זענען געבליבען יתומים, אָבער די דאָזיגע „יתומים" וועלען ביי די קומענדיגע וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער געבען דעם געהעריגען ענטפער.

וואָס איז אייגענטליך אַ כאַלופניק? אַ מענש, וואָס געפינט זיך צווישען האַמער און קאָוואַדלע צווישען דעם אַרבייטס-געבער און אַרבייטער, וואָס פאַרקויפט דער כאַלופניק? — זיין פראַצע. אַ כאַלופניק אין ווירטשאַפטליכען זין איז דער, וועלכער אַרבייט פאַר'ן פאַרמיטלער, נישט פאַר'ן קאָנסומענט, אַ שעדליכע דעפיניציע וועט זיין פון אונזערע פאַרטרעטער אין דער האַנדווערקער-קאַמער, אויב זיי וועלען אָפּהענגיג מאַכען דאָס אַריינטרעטען פון כאַלופניק אין דער האַנדוו. קאַמער לויט דער צאָהל געזעלען — דאָס וועט ווידער דערפיהרען צו אַ שפּאַלטונג אין די רייהען פון די כאַלופניקעס;

דער שטאַנדפונקט פון דער האַנדווערקער-קאַמער, וועלכע פאַרשטעלט דעם וועג די כאַלופניקעס אין ווייט נישט קיין בעגרינדעטער און נאָך מעהר נישט קיין לאָגישער, וואָרום די צאָהל כאַלופניקעס וואַקסט פון טאָג-צו-טאָג, דאָס ערקלעהרט זיך מיט דער קריטישער לאַגע פון דער בעפעלקערונג יעדער זוכט היינט אַ ביליגען מלבוש, אַ ביליגען שיך — מאַגאַזין-אַרבייט, און מיר ווייסען נישט, וויפיל בעשטעלטע שניידער וועלען געצווינגען זיין איבערצוגעהען צו מאַגאַזין-אַרבייט.

דער רעדנער רעדט אַרום די פראַגע וועגען דער יודישער בעצייכנונג בנוגע „דער אָנגעהעריגקייט פון די כאַלופניקעס צו דער קראַנקען-קאַסע, געדענקט דער רעפערענט איבער צום צעכען-געזעץ.

לויט'ן צעכען-געזעץ איז נישטאָ קיין שום גרונד, אַרויסצושליסען די כאַלופניקעס פון אַלגעמיינעם האַנדווערקערטום. מ'קען דאָך נישט שטעלען אין געפאַהר הונדערטער טויזענדער מענשען, וועלכע מ'וויל פאַרמאַכען זייערע וואַרשטאַטען נאָר דערפאַר, ווייל זיי האָבען נישט קיין האַנדווערקער-קאַרטען — די פראַגע מוז געלעזט ווערען אין די ראַהמען פון דער האַנדווערקער-געזעצגעבונג.

אויך די פראַגע וועגען געזעלען פון סאָציאַלער שוץ איז נישט רעגולירט. מאַנכע בראַנזשעס זענען יאָ פאַרזיכערט און אַנדערע נישט. אין דעם פאַל זענען די מאַגאַזין-שניידער'ס אליין שולדיג, וואָרום זיי האָבען נישט אויפגענומען קיין קאַמף דערוועגען. ס'טוט וועה, וואָס די יודישע פאַרטרעטער אין דער האַנדווערקער-קאַמער האָבען די יודישע כאַלופניקעס נישט גענומען אין שוץ.

נאָך אַ וויכטיגען פונקט בעריהרט דער רעפערענט, דאָס איז די פראַגע וועגען פאַרזיכערען די פינקטליכע אויסצאָהלונגען פון די אַרבייטס-געבער. די אַרבייטער האָבען אַרבייטס-געריכטען, וועלכע נאָרמירען די קאָנפליקטען מיט די אַרבייטס-געבער. אַזאַ געזעץ וועגען נאָרמירען די קאָנפליקטען צווישען כאַלופניקעס מיט די אַרבייטס-געבער ליגט אין מיניסטעריום נאָך פון יאָהר 1928 און ביז איצט, האָט דאָס געזעץ די ליכטיגע שיין נישט בעזעהען — די רעפרעזענטאַנץ פון די כאַלופניקעס מוז זיך בעמיהען, אַז דאָס דאָזיגע געזעץ זאָל אַריין אין לעבען.

וואָס שייך שטייערען, זאָגט דער רעדנער, אַז לויט'ן געזעץ, מוז דער מאַגאַזינער אויסקויפען אַ פּאַטענט לויט דער צאָהל אַרבייטער און כאַלופניקעס וואָס ער בעשעפטיגט. ד.ה. אַז דער כאַלופניק ווערט פאַררעכענט אַלס אַנ'אַרבייטער, אויב אַזוי, דאַרף דאָך דער כאַלופניק בעפרייט ווערען פון אויסקויפען אַ פּאַטענט און פון אומזאַץ-שטייער — אויך די דאָזיגע פראַגע מוז איינמאָל פאַר אַלעמאָל געלעזט ווערען.

דער רעדנער ענדיגט זיין שטאַרק'דיגען רעפעראַט מיט דעם אַפּעל, זיך צו אָרגאַניזירען אין אַ קרעפטיגער אָרגאַניזאַציע. דער צוזאַמענפאָהר דאַרף די כאַלופניקעס צוריקגעבען דאָס, וואָס ער האָט ביז איצט פאַרלוירען.

אין נאָמען פון דעם עקזעקוטיוו פון צענטר. האַנדווערקער-פאַרבאַנד אין וואַרשע, איז אויסגעהערט געוואָרען

אַ רעפעראַט פון ה' ראָסנער.

„מיר האָבען דאָ געהערט — זאָגט דער רעדנער — סטאַטיסטישע ציפערען. מיר קענען זיך איצט נישט רעכענען מיט סטאַטיסטיק. לויט דער סטאַטיסטיק האָבען מיר איצט אין די 17 האַנדווערקער-קאַמערען אין פוילען פאַרעגיסטרירט 320 טויזענד האַנדווערקער, און אויב מ'זאָל געהען דורכפיהרען אַ בדיקה, וועט פון די 320 טויזענד בלייבען 80 אָדער 90 טויזענד. דאָס געזעץ וואָס איז איצט פאַר אונז גוט, קען אונז אין 5 יאָהר אַרום דערשטיקען — מ'ווייסט נישט, וואָס דער מאָרגען קען אונז ברענגען.

מ'האָט דאָ געהערט רעדען וועגען זעלבסטשטענדיגקייט. אַ זעלבסטשטענדיגער בעל-מלאכה איז נישט נאָר דער, וואָס קומט אין דירעקטער בעריהרונג מיט'ן קאָנסומענט, ווער ס'האַנדעלט מיט דער מלאכה נאָר — דער וואָס אַרבייט זעלבסטשטענדיג, דער איז אַ האַנדווערקער און אַלס אַזעלכער מוז ער געניסען פון אַלע האַנדווערקער-רעכט.

מיר מוזען אַרויף אויף עם וועג, ס'מוז געשאַפען ווערען אַ געזעץ, אַז דער האַנדווערקער, וואָס בעהמט אַרבייט באַ אַנ'אַרבייטסגעבער, מוז גע ניסען פון סאָציאַלער שוץ.

די לאַגע פון די כאַלופניקעס ווערט בעשווערט צוליב די שווערע שטייער-לאַסטען. ס'איז דערום כדאי פעסטצושטעלען פון וואַנען בעהמט זיך די דאָזיגע שווערע שטייער-לאַסט אויף די כאַלופניקעס — אין דעם פרט איז עס אפשר די שאלה פון די כאַלופניקעס גופא.

די רעגירונג האָט פעסטגעשטעלט דעם יעהרליכען מלאכה-אומזאַץ אויף 4 מיליאַרד זלאָטעס, און כאַלופניקעס מוזען צאָהלען פון גאַנצע 2 מיט אַ פערטעל מיליאַרד. דער כאַלופניק ווייזט און צעהלט, די רעגירונג זוכט דעם אומזאַץ פון די 4 מיליאַרד. אַז מ'פרעגט דעם כאַלופניק פאַר וועמען ער אַרבייט האָט ער מורא צו זאָגען און דער שפּיץ איז אַז דער גאַנצער שטייער-לאַסט פון מלאכה-אומזאַץ פאַלט אויף די קעפּ פון די כאַלופניקעס. ער צאָהלט, ווערט אויסגעריסען, און בלייבט הענגען אין דער לופטען.

צום סוף גיט דער רעפערענט איבער אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז אין די רעגירונגס-ספערען ווערט איצט צוגעגרייט אַ ביי געזעץ וועגען אַ פאַך-צוואַנג-אָרגאַניזאַציע, — אַ מין קאַרטעליזירונג פון דער מלאכה אַזוי ווי ביי דער גרויס-אינדוסטריע. צו דעם קאַרטעל וועלען מוזען געהערען אַלע קוואַליפיצירטע האַנדווערקער. די קאַרטעלען וועלען מוזען זען אויפנעהמען אַלע וואָס בעזיצען האַנדווערקער-קאַרטען.

די רעגירונג וועלכע קעמפט מיט'ן האַנדעלס-בילאַנס איז בלוטיג פאַראינטערעסירט וועגען אַנ'עקספּאָרט, און אַזוי ווי די האַנדווערקער-פּראָדוקציע האָט גרויסע עקספּאָרט-מעגליכקייטען, איז די רעגירונג פאַראינטערעסירט דעם האַנדווערק צו אָרגאַניזירען, כדי די פּראָדוקציע זאָל אויסגעפיהרט ווערען פון פאַכמענער, און אַז דער עקספּאָרט זאָל נישט אַריינפאַלען אין די הענט פון יחידים שפּעקולאַנטען (ווי ס'איז געווען דער פאַל מיט די „האַלצענע הויזען" קיין לאָנדאָן...), און ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז פאַר די האַנדווערקער עפענען זיך בעסערע פערספּעקטיווען מחמת די רעגירונג וועט זיין פאַראינטערעסירט דעם האַנדווערקער נישט צו לאָזען רויאיניהען דורך די שטייער-לאַסטען.

דער רעדנער פאַרענדיגט זיין רעפעראַט מיט די ווערטער:

— ס'איז געקומען דער מאָמענט, ווען די יודישע כאַלופניקעס מוזען זיך אָרגאַניזירען אָהן אָרגאַניזאַציע קאָן מען נישט עקזיסטירען, דער צענטר. האַנדוו. פאַרבאַנד איז בערופען אָנצופיהרען מיט יעדער אָרגאַניזאַציע, וואָרום אייניגקייט איז קראַפט!

נאָך די רעפעראַטען פון ד"ר קאַצענבאָגען און בעאַמטען פון האַנדעלס - מיניסטעריום ד"ר בערגער, זענען נאָכמיטאָג פאָרגעקומען דיסקוסיעס איבער די רעפעראַטען, און ס'איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

1) דער צוזאַמענפאָהר שטעלט פעסט אָנצוהייבען אַנ'אַקציע וועגען רעכט און שוץ פאַר'ן כאַלופניק.

2) נישט מותר זיין אויף די רעכטען, וואָס ס'גענוסען אַנדערע האַנדווערקער.

3) כאַלופניקעס מוזען געניסען פון אַרבייטס שוץ און קר.-קאַסע.

4) אויסאַרבייטען אַ געזעץ, וואָס זאָל רעגולירען די ראָל פון כאַלופניק, און געגען עקספּלאָאַטאַציע פון אַרבייטס-געבער.

5) כאַלופניקעס זאָלען בעפרייט ווערען פון שטייערען און פּאַטענטען.

6) אָנערקענען כאַלופניקעס אַלס האַנדווערקער און צוזאַמענגיסען זיי אין די האַנדווערקער-אינסטיטוציעס.

7) שאַפען אַ קאָמיסיע צו בעקעמפען די אומערליכע קאָנקורענץ.

דערמיט האָט זיך דער צוזאַמענפאָהר געשלאָסען.

דער נעכטיגער „קאָאָפּעראַטיווער-טאָג"

(א) אין שייכות מיט'ן „קאָאָפּעראַטיווען טאָג" זענען נעכטען אין לאָדז און אין דער אומגעגענד פאָרגעקומען אַ רייה געלעגענהייטס-פאַראַנשטאַלטונגען, אַקאַדעמיעס, פאָרלעזונגען, מוזיק-אויפפיהרונגען א. אַ. וו.

געשטויסען פון אַ טראַמוואַי

(2) אויף ראָג ראַקיטשיצער און רוסקאַ האָט אַ טראַמוואַי אַזאַ שטאַרקען שטויס געטון דעם דורכגייענדען מאַריאַן בענקאָווסקי (פון ראַקיטשיצער 33), אַז ער איז אַנידערגעפאַלען, צושעריגט זיך דאָס פנים און אויסגעהאַקט דערביי דריי פאָדערשטע ציין.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם באַנדאַזשירט און אַפּגעפיהרט אַהיים.

אַרונטערגעפאַלן פון די טרעפּען

15-יעהריגע היגע גלאָזער אַזוי אומגליקליך אַר... (2) אויף זגערזשער 42 איז נעכטען די רונטערגעפאַלען פון די טרעפּען, אַז זי האָט זיך איינגעצען צוקאַליעטשעט און צוגעבראָכען אַנ'אַקסעל ביין.

מ'האָט זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

פערוואונדעט אַ פייערלעשער

(2) נעכטען, בעת די רעפּרעזענטאַנץ-איבונגען פון פייערלעשער אין ראַדאָגאָשטשער, אין שייכות מיט'ן וואָיעוואָדישען צוזאַמענפאָהר, וואָס וועט פאָרקומען אין לאָדז דעם 16. ד. ח. — איז אַנידערגעפאַלען אַ לייטער, און שטאַרק צושעדיגט דעם אַנפיהרער פון די פייערלעשער אין דאָרף פּיאַנטקאָוויצע, פעטריקאָווער קרייז, דעם 35-יאָהריגען אַנטאָני פּיאַסקאָווסקי.

פּאָגאָטאָוויע פון דער קראַנקען-קאַסע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף. ש

גרויסער עפענטליכער משפט איבער היטלער'ן

אין פילהאַרמאָניע

דער אינטערעס צום משפט איבער היטלער'ן, וואָס קומט פאָר מיטוואָך דעם 15-טען יוני אין פילהאַרמאָניע, 8,45 אָוונד איז זעהר גרויס. איבערהויפּט אינטערעסירט מען זיך דערמיט, וואָס עס וועט זאָגען היטלער'ס פאַרטיידיגער.

ס'ווערט אָנגעוויזען, אַז דער צוזאַמענשטעל פון טריבונאַל איז אַ העכסט-געלונגענער און פאַרשפּרעכט צו געבען אַ זאַכליכע און פאַקטישע אָפּשאַצונג פון רעם, וואָס היטלער בעדייט אי פאַר יודען, אי פאַר דייטשען, און דער עיקר — פאַר דער גאַנצער וועלט.

אינ'ם געריכטס-טריבונאַל נעהמען אָנטייל די ה"ה: ד"ר י. גאָטליב אַלס פאָרזיצער, ד"ר י. שיפּער אַלס פּראָקוראָר און רעד. ש. י. סטופּניצקי אַלס פאַרטיידיגער. דאָס אַלעס גאַראַנטירט דערפאַר, אַז דאָס וועט נישט זיין סתם אַ ליטעראַרישע פאַרווייַלונג נאָר ווירקליך אַנ'ערנסטע בעהאַנדלונג פון אַקטועלע און העכסט-אָנגעוועהטאָגטע פּראָבלעמען.

דער הויפּטמאָמענט פון דעם משפט וועט זיין דאָס עדות זאָגען פון בעקאַנטען דייטש-יודישען שריפטשטעלער און רעד. פון „איזראַעליטישען וואָכענבלאַט" אין האַמבורג ד"ר עזריאל קאַרלעבאַך.

אין די שטאַטישע טעאַטערס

שטאָטיש טעאַטער: „מעדלעך אין מונדירען".

זומער-טעאַטער אין סטאַשיק-פּאַרק: „עדיסאָן אָדער אַל קאַפּאָנע".

פּאָפּולאַרני טעאַטער: „דער רייך פון מונדיר".

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען.

טעל. 213.84 ● זאַל פילהאַרמאָניע ● טעל. 213.84

מיטוואָך, דעם 14-טען יוני 1933, 9 אַ זייגער אָוונד

גרויסער עפענטליכער משפט

איבער **היטלער'ן**

געריכטס-בעשטאַנד:

פאָרזיצענדער: ד"ר י. גאָטליב

פּראָקוראָר: ד"ר י. שיפּער פאַרטיידיגער: רעד. י. סטופּניצקי

הויפּט-עדות: ד"ר עזריאל קאַרלעבאַך

הויפּט-רעדאַקטאָר פון „איזראַעליטישען פאַמיליען-בלאַט" אין האַמבורג

ס'וועלען אויך אַרויסטרעטען פּליטים פון דייטשלאַנד.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע. 3908

ספארט=בעוועגונג

ס'דראָהט אַ געפאַהר!

שוין נישט דאָס ערשטע מאָל שרייבען מיר וועגען דער דאָזיגער טעמאַ. מיר מאַכען כסדר אויפמערקזאַם אויף דעם קלאָגעדיגען צושטאַנד אין וועלכען עס געפינט זיך די יודישע ספאָרט־בעוועגונג אין לאָדז. די דאָזיגע ערשיינונג איז נישט נאָר אויף איין געביט אין דער ספאָרט־בעוועגונג און נישט אין איין פעראיין. אומעטום בעמערקט זיך אַ געוואַלדיגע ירידה.

ביז איצט זענען מאַנכע פעראייבען געשטאַנען אויף דעם שטאַנדפונקט אַז די יודישע בעוועגונג דאַרף לענקען זייער אויפמערקזאַמקייט אויף אויסען דאַרפען זעהען אַז די יודען זאָלען האָבען ערפאָלגען אויף די פעלדער פאַר'ן פובליקום, דאַרפען האָבען זייערע רעקאָרד־מענער און דאָס האָט געוואַרפט זיין די פראָפּאַגאַנדע פאַר דער יודישער ספאָרט־בעוועגונג, מ'האָט געקענט מסכים זיין מיט דעם שטאַנדפונקט אָדער נישט. וואָס קומט אָבער אַרויס אַז אויך אין דער הינזיכט איז אַ געוואַלדיגע ירידה, קיין איין ערפאָלג, קיין גרויסע לייסטונג, מיר ווילען נישט איצט קיינעם זאָגען קיין שטראָף־רייד, נישט אָנווייזען ווער ס'איז שולדיג. מיר מאַכען נאָר אויפמערקזאַם אויף דער געפאַהר וואָס דראָהט דער גאַנצער בעוועגונג. נישט פאַר דער עפענטליכקייט און נישט קיין אַרבייט אינווייניג — דאָס איז ווירקליך אַ גרויסע געפאַהר.

S.

יודען מוזען צוגעלאָזען ווערען צו דער אָלימפּיאַדע

אין דער פרויען אָלימפּיאַדע אין לאָנדאָן בעטייליגען זיך צום ערשטען מאָהל אָפיציעל יודען

אין יאָהר 1934 וועלען אין לאָנדאָן פאָרקומען פרויען ספאָרט־פערמעסטונגען אין אַלע קאָנקורענצען. און די שפּילען וועלען זיך צום ערשטען מאָל אויך בעטייליגען אָפיציעל יודישע פרויען אויס פאַלעסטינע.

דער פוילישער פערבאַנד פון „מכבי" בעמיהט זיך, אַז אין לאָנדאָן זאָלען זיך אויך קאָנען בעטייליגען יודישע ספאָרטלערינס וועלכע געהערען צום פוילישען פערבאַנד „מכבי".

עס איז די העכסטע צייט איבערצוגייסען מיטן פרינציפּ אַז אין די אָלימפּיאַדעס קאָנען זיך בעטייליגען פערטרעטער פון לענדער, דער בעשלוס דאַרף מאָדיפיצירט ווערען אויף אַזאַ אופן, אַז פעלקער זאָלען זיך קענען בעטייליגען אין די אָלימפּיאַדעס. מיר האָבען אויף די בינדאיצטיגע אומגאָרמאַלע ערשיינונגען שוין פיל מאָל אָנגעוויזען אין אונזערע ספאָרט־בייל אַגעס.

מייסטערשאַפטס - מעטשען פון דער לאָדזער „א"-קלאַס

הכח — ס:ק.ס. 2:2 (1:1)

מיט דעם מעטש האָט זיך אין לאָדז אָנגעהויבען די צווייטע רונדע פון די פוסבאָל מייסטערשאַפטס־קאַמפען פון דער „א"־קלאַס.

מיר מוזען קאָנסטאַטירען אַז „הכח" האָט אויפן נעכטיגען מעטש נישט געהאַט קיין מזל. פון דעם מעטש האָט „הכח" בעדאַרפט אַרויס אַלס זיגער.

דאָס שפּילען האָט בעכטען פיל געליטען צוליבן רעגען. דאָס ערשטע טויער וואָס „ס.ק.ס." האָט ערציילט איז געווען אַ זעלבסטמערדער־טויער (באַלזאַם). אָבער „הכח" שפּילט זעהר גוט און גערטלען געלונגט פאַר דער פויזע דעם רעזולטאַט אויסצוגלייכען אויף 1:1. נאָך דער פויזע ווייזט „הכח" אַזאַ שפּילען, וועלכעס מען האָט שוין ביי דער יודישער מאַנשאַפט נישט געזעהען אַ גאַנץ לאַנגער צייט. ספעציעל צייכענט זיך אויס סעגאַל, וועלכער דער־מאָנט אין די גוטע צייטען פון „הכח", דער זעלבער שפּילער שיסט אויך אין דער 85 מינוט אַ צווייט טויער פאַר „הכח", און ס'דוכט זיך אַז „הכח" וועט שוין בעשטימט אַרויס פון מעטש אַלס זיגער. „ס.ק.ס." וואַרפט זיך פיבערהאַפט צום אָנגריף. בעת איי־נעם פון זייערע אָנאָנגריף, פערהאַלט פילאַר דעם באַלעם מיט דער האַנד (98 מינוט פון שפּילען) דער ריכטער ה' לאַנגע דיקטירט אַן עלפמעטער־שטויס וועלכער ווערט פערוואַנדעלט אין אַ טויער.

די לעצטע 2 מינוט זיצט דער אָנגריף פון „הכח" אונטערן געגנערס טויער. עטליכע „באָמבעס" טרעפען אָבער אין דער שטאַנג און דער רעזולטאַט 2:2 בלייבט נישט געענדערט.

מפּלה פון „מכבי" צו „ווידזעוו"

די יודישע מאַנשאַפט פערשפּילט 0:5

צום נעכטיגען מעטש איז „מכבי" אַרויסגעטרעטען מיט אַ ריהע רעזערוו־שפּילער אין די ערשטע מינוטען האַלט זיך די יודישע מאַנשאַפט נישקשה־דיג און איז אַן אָפטער גאַסט אונטערן געגנערס טויער. אָבער אין אָנגריף איז נישטאָ קיינער, וועלכער זאָל אויסנוצען די אונטער'ן טויער סיטואַציעס. באַלד פאַלען די יודישע שפּילער אָפּ פון די כוחות און ביז דער העלפט שיסט „ווידזעוו" 2 טויערען. נאָך דער העלפט שיסען די „ווידזעוו"־שפּילער נאָך 3 טויערען, פעסטשטעלענדיג דעם רעזולטאַט אויף 0:5.

די נעכטיגע מפּלה האָט ווידער אַרויסגעשטעלט די יודישע מאַנשאַפט אין געפאַהר דעגראַדירט צו ווערען.

און אפשר, וועט דאָך געלונגען „מכבי" צו ער־ציילען עטליכע פונקטען און פערבלייבען אין דער „א"־קלאַס?!

טוריסטען — ל.ט.ס.ג. 0:1

וו.ק.ס. — ל.ק.ס. (רעזערוו) 0:1

„ב"=קלאַס

שטערן — זיעדנאַטשאָנע 0:0

טור — קאַלעיאַווי 1:4

י.ה.פ. — סאָקאָל 2:3

הכח (רעז.) — ס.ק.ס. (רעז.) 8:0

מכבי (רעז) — ווידזעוו (רעז.) 0:0

בר=כוכבא — שטשעלעץ (אלעקסאַנדער) 0:2

דייטשלאַנד ווערט ווייכער...

זיי פערזיכערען, אַז די יודען וועלען זיך קענען פראַנק און פריי בעטייליגען אין דער אָלימפּיאַדע אין בערלין

ווי בעקאַנט איז בשעתו בעשטימט געוואָרען אַז די נאָהענטסטע וועלט־אָלימפּיאַדע וועט אין יאָהר 1934 פאָרקומען אין בערלין.

ביזו לבינו איז היטלער געקומען צו דער מאַכט און אָנגעהויבען זיינע מעשים טובים אויך אויפ'ן ספּאָרט־געביט. מ'האָט די יודישער ספּאָרט־לער אָנגעהויבען רודפן אויף יעדען טריט און שריט. דער דייטשער אָלימפּישער קאָמיטעט איז אויפגעלעזט געוואָרען און אויף זיין אָרט האָט היטלער בעשטימט אַ קאָמיסאַר...

ס'האָבען זיך אָנגעהויבען פּראָטעסטען. אַ ריי מלוכות האָבען געפאָדערט אַז די אָלימפּיאַדע זאָל פון בערלין אָפּגערופען ווערען. דער אָלימפּישער קאָמיטעט האָט געפאָדערט אַז דער קאָמיסאַר זאָל אָפּ גערופען ווערען.

פערגאַנגענעם פרייטאָג האָט דער אַלגעמיי־נער אָלימפּישער קאָמיטעט אָפּגעהאַלטען זיין בע־ראַטונג אין ווין. אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָט זיך דייטשלאַנד געלייגט כוריעם. זיי האָבען דערקלערט אַז דער קאָמיסאַר טשאַמער־אָסטענאַ ווערט אָפּגערופען. ווייטער האָבען די דייטשען פייער־ליך דערקלערט אַז די יודישע ספּאָרטלער פון אויסלאַנד — וועט אין בערלין קיין האָר פון קאָפּ נישט אַראָפּפאַלען. צום סוף האָבען זיי אויך צוגעגעבען אַז אין פּרינציפּ וועלען די דייטש־יודישע ספּאָרטלער זיך אויך קאָנען בעטייליגען אין דער אָלימפּיאַדע.

ליגע=מעטשען

ל.ק.ס. — וואַרשאַוויאַנקא 1:0

„ל.ק.ס." האָט נעכטען אין לאָדז געליטען אַ מפּלה פערשפּילענדיג צו „וואַרשאַוויאַנקע" 1:0.

לעגיא — פּאָזנאַן 3:3

„לעגיאַ" איז צוריק אַרויסגעטרעטען מיט דער „ליגע"-מאַנשאַפט, אַ חוץ די 4 דיסקוואַליפיצירטע שפּילער.

וויסלא — קראַקאַוויא 4:1

די קראָקאָווער דערבען האָבען זיך פערענ־דיגט מיט'ן זיג פון „קראַקאָוויא" אין פערהעלטניש 1:4. „וויסלאַ" האָט 5 מינוט פאַר'ן סוף פערלאָזט דעם פּלאַץ, נישט זייענדיג צופרידען פון ריכטער.

וואַרטא — גאַרבאַרניא 0:5

22 פּולק טשאַרני 4:2

לייכט=אַטלעטיק

קראַקא — לעמבערג 39:86

פּרל. וואַלאַשעוויטש ערצילט 8 מייסטער=טיטולען

אין די וואַרשאַווער לייכט־אַטלעטישע קאַמפען האָט פּרל. וואַלאַשעוויטש נעכטען ערצילט 8 מייס־טער־טיטולען.

ידיעות פון אויסלאַנד

ווינער „הכח" פערבלייבט זיכער אין דער ליגע

אין עסטרייך זענען פערענדיגט געוואָרען די פוסבאָל מייסטערשאַפטס־שפּילען פון דער ערשטער ליגע. די עסטרייכישע מייסטערשאַפט האָט ערצילט „ווינער אַ".

„הכח" האָט זיך ענדגילטיג אויסגעקעמפט אַ אָרט אין דער ערשטער ליגע, פערנעהמענדיג דאָס 8־טע אָרט אין דער טאַבעלע.

עסטרייך — בעלגיען 1:4

ווין, (ספּ. טעל.) דער הייטיגער פוסבאָל מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון עסטרייך און בעלגיען האָט זיך פערענדיגט 1:4 פאַר עסטרייך.

עסטרייך — טשעכיען 58:65

אין לייכטאַטלעטישען מעטש האָט [illegible] עסטרייך בעזיגט „טשעכיען" מיט 58:65.

טשעכיען — פראַנקרייך 0:4

פּראַג. (ספּ. טעל). דער צווישען־מלוכה־שער פוסבאָל־מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון די צוויי מלוכות האָט זיך פערענדיגט 0:4 לטו־בת טשעכיען.

מיסערפאָלגען פון „מכבי" אויך אין האַנדבאָל

נעכטען זענען פאָרגעקומען קוואַליפיקאַציע־שפּילען אין האַנדבאָל, וועגען אַראָפּפאַלען אין אַ נידעריגערע קלאַס.

ביידע מאַנשאַפטען סיי די מענער, סיי די פרויען פון „מכבי" זענען דעגראַדירט געוואָרען אין אַ נידעריגערע קלאַס.

טעניס אין לאָדז

אוניאָן=טורינג — ל.ק.ס. 1:8

דער טעניס-מעטש צווישען די ביידע פער־איינען האָט זיך פערענדיגט מיט'ן זיג פון „אוניאָן־טורינג" אין פערהעלטניש 1:8.

אין אַלע קאָנקורענצען, אַ חוץ אין מענער ד אָפּפעל-שפּיל האָט געזיגט „אוניאָן טורינג".

פּוילען — עסטרייך 0:3

אין טעניס־מעטש פּוילען — עסטרייך, פיהרט פּוילען 0:3.

דער רוח פון קערפער

סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

21)

דער הער אַדאָלף האָט בעוויזען אויסצו־נוצען די צייט, וואָס זי איז אַרויס: ער האָט דער־וויל אויסגעטון די הויזען און פּאָרזיכטיג צו־גוויפגעלייגט זי, אַז דער קנייטש זאָל נישט קאַליע ווערען...

אין דעם מאָמענט, ווען בעלאַדאָנאַ איז אַריין אין צימער, איז ער געווען פערנומען מיט'ן אייב לייגען די שלקעס אויפ'ן נאַכט־טישעל.

דערזעהענדיג דעם וואַזשאַר אינ'ם בלויזען אונטערוועש, האָט זיך סעווערינאַ אַ כאַפּ־געטון אויף צוריק, אָבער אַדאָלף האָט עס פאַראויסגעזעהן און פערשטעלט איהר דעם וועג צו דער טיר.

— איך זעה, אַז דו ביזט פּאַקטיש שעהמעוודיג מיין קליינינקע — האָט ער גוטמוטיג בעמערקט — זיי זיך מודה, אַז איך בין אַ מבין אויף מענשען... איך האָב דעריבער טאַקע אַרויסגעשטר'ט פון דאַנען יענע צוויי... אין צווייען וועט אונז זיין אָנגענעהמער...

און ער איז צו איהר צוגעגאַנגען.

סעווערינאַ האָט בעמערקט, אַז ער איז נידער־ריגער געוואַקסען פון איהר.

ער האָט אָנגעריהרט איהר פנים און אַ פּרעג געטון:

— הייסט עס, אַז דו ביזט טאַקע צום ערש־טען מאָל אין אַזאַ הויז?... דו ביזט... דו פער־ברענגסט צום ערשטען מאָל מיט אַן אַנדערן, חוץ דיין פריינד?... דאַרפסט האָבען געלד?... העט?... דו ביזט גוט געקליידט, אָבער דאָס איז נאָך נישט קיין בעווייז... אָדער... אָדער דו ביזט אַביסעל?...

דער עקעל ביי סעווערינאַ איז געווען אַזוי גרויס, אַז זי האָט זיך געמוזט אָפּקעהרען, בכדי ניצושטיי'ן דעם כעס, און נישט אַ וואַרף טון זיך אויף איהם מיט די פויסטען, און נישט אַ קלאַפּ צו טון איהם איבערן צוקראַכענעם ווייסען פנים.

— דו שעהמסט זיך, אמת, דו שעהמסט זיך?

— האָט דער הער אַדאָלף ווייטער געשעפּטשעט — נו, יאָ... דו וועסט זיך צוגעוואוינען, וועסטו זיין צופרידען... וועסט שוין זעהן!...

ער האָט זיך געפּרובט אַרונטערצונעהמען פון סעווערינאַן דעם מאַנטעל, אָבער זי האָט זיך מיט אַ פליקער בעוועגונג פון איהם אַרויסגעגליטשט.

ער האָט זיך געפּרובט זי אַ כאַפּ צו טון, אַרומקלאַמערען איהר קערפּער מיט ביידע הענד, אָבער אַ שטאַרקער שטויס אין דער ברוסט האָט איהם געמאַכט וואַקלען זיך...

אויף אַ רגע איז ער איינגאַנצען ווי פערטש־מעליעט געוואָרען: וואָס הייסט עס, ער האָט בע־צאָהלט געלד, און זי האָט אָפּגענאַרט אַלע זיינע ערוואַרטונגען...

וועגען דעם האָבען עדות געזאָגט זיינע אוי־גען — זיינע גוטמוטיגע געזיכטס־צוגען, אין וועל־כע עס איז מאָמענטאַל געוואָר'ען אַזאַ מין ענדע־רונג, ווי מיט דער מאַדאַם אַנאַיס.

און — סעווערינאַ האָט זיך איהם אונטער־געגעבען פונקט אַזוי, ווי פריהער — דער מאַדאַם אַנאַיס.

ער האָט זי אָנגעכאַפּט פאַר די עלענבויגענס זיין פנים איז בלאַס געוואָר'ען פאַר כעס, און ער האָט אַרויסגעזישט:

— ביזט משוגע, מיין טייבעלע!.. איך קאָן דערלויבען, מ'זאָל זיך מיט מיר ווילצען, אָבער איך וועל עס נישט דולדען, אַז מיר זאָל מאַכען צו־נאַר עפּעס אַ שטיק מויד, ווי דו!...

און ווידער האָט זי איבערגעלעבט דעם ליי־דענשאַפטליכען געפיהל, אַרויסגערופען פון דער ביזדריגונג, דעם געפיהל, וואָס זי האָט דערקענט מיט עטליכע מינוט צוריק — אָבער דאָס מאָל איז די איבערלעבונג געווען אַ שטאַרקערע...

זי האָט ביי איהר אָפּגענומען דעם כוח און די מעגליכקייטען פון ווידערשטאַנד.

* * *

זי איז ענטלאָפען פון דעם דאָזיגען הייזעל, נישט האָרכענדיג די פאַרוואורפען פון דער מאַ־דאַם אַנאַיס, און קוים בעווייזענדיג צו ברענגען זיך אין אָרדענונג.

די הנאה, וואָס זי האָט געהאַט אין דעם מאָמענט פון איהר שאַנדע, איז פערשוואונדען גע־וואָר'ען ביים ערשטען אָנריהר פונ'ם מאַנסביל.

איהם איז בעשע'ט געווען צו בעזיצען אַ טויטע, פער'חלש'טע פרוי...

זי איז געלאָפען מיט דעם פאַרנאַכטיגען, פייכ־טען בריג טייך, מיט די בליאַסקענדיגע, בעלויכ־טענע גאַסען מיט די רוישענדיגע בלעטער, און זי האָט זיך קיין דין וחשבון נישט אָפּגעגעבען, וואו זי גייט.

אַן אויפגעטרייסעלטע ביז די טיפסטע טיפער־נישען פון איהר נשמה, פיהלענדיג, אַז אין מוח איהרען איז אַ געראַנג פון אָהנ'סדר'דיגע געדאַנ־קען, מיט וועלכע זי קאָן זיך נישט אַן עצה גע־בען, איז זי געלאָפען פון דער ווירען־גאַס, פונ'ם הער אַדאָלף, פון דעם, וואָס זי איז בעגאַנגען, און, קודם כל — פון דעם, וואָס עס איז איהר פאַר־געשטאַנען.

זי האָט נישט געקאָנט גלויבען אין דעם, אַז עס איז איהר פאַרגעשטאַנען צוריקצוקעהרען זיך אַהיים, אַז אויף איהר וואַרט די געוועהנליכע אומגעבונג, אין וועלכער זי האָט ביז איצט גע־לעבט.

אַלץ גיכער און גיכער איז זי געגאַנגען, נישט וויסענדיג געווי, וואו עס פיהרען זי איה־רע שריט.

און מיט יעדען שריט טאַקע איז איהר וועג געוואָרען אַלץ שווערער און שווערער.

זי איז געגאַנגען איבער די ליידיגע גאַסען, אָדער אַדורכגעשטופּט זיך דורך מענשען־מענגעס, ווי אַ חיה, וואָס ראַטעוועט איהר לעבען.

לסוף איז זי אַ טויט־מידע געבליבען שטיין.

זי האָט זיך אָנגעלעהנט אָן אַ וואַנט, און עס האָט אויף איהר אַ שטראָם געטון מיט דערשי־טערענדע זעהענישען און בילדער.

און ווידער האָט זי זיך געוואָלט ראַטעווען פאַר זיי מיט ענטלויפען — ענטלויפען פון דעם, וואָס עס האָט זי פערפאָלגט. און ווידער האָט זי אַ יאָג געטון פאַראויס, פאָרטזעצענדיג איהר וועג.

דערנאָך איז זי בעהערשט געוואָר'ען פון אונ־מאַכט.

זי האָט זיך אָנגעהויבען צו דערמאָהנען, וואָס זי האָט אַלץ אַדורכגעמאַכט אין דעם הייבטיגען טאָג.

נישט קוקענדיג אויף דער פערצווייפלונג, וואָס האָט זי אַרומגעקלאַמערט, נישט געקוקט אויפ'ן גרויל, וועלכען זי האָט דערפיהלט ביים דערמאָהנען זיך — האָט זי זיי געוואָלט אָפּהיטען זיי... בע־האַלטען זיי....

פאַר איהר זענען אַרויסגעשוואומען האַלוצי־נאַציעס: דער בליק פונ'ם שווייצאַר, דער שמייכעל פון דער קאַמער־מיידעל, די שפּיגלען, די אַלע שפּיג־לען, אין וועלכע עס האָט זיך געזעהען איהר פנים, וואָס דער הער אַדאָלף האָט געקושט מיט זיינע הייסע ליפּען....

מיט פערגעניגען וואָלט זי זיך שוין געלאָזט לויפען אויף צוריק, צוריקקעהרען זיך צו דער מאַדאַם אַנאַיס.

דאָרט וואָלט זי זיך פערשלאָסען אויפ'ן גאַנ־צען לעבען, און דאָרט פערבליבען בייטאָג און ביי נאַכט.

„בעלאַדאָנאַ.... בעלאַדאָנאַ?... האָט זי זיך אייב גע'חזר'ט.

צי האָט זי זיך געקאָנט צוריקקעהרען אַהיים טראָגענדיג אָט דעם דאָזיגען נאָמען?

פּלוצים איז זי צוגעלאָפען צו אַן אויטאָ, וואָס איז ווי פון דער פינסטערניש אַרויסגעשוואומען, און אָנגעבענדיג דעם שאָפער איהר אַדרעס, האָט זי אויסגערופען:

— שנעלער... גיכער... עס האַנדעלט זיך וועגען מיין לעבען!....

(פאָרטזעצונג קומט).

בעגייסטערטע רעדע פאַר׳ן א״י־אויפבוי פון פּרעמיער ראַמזיי מאַקדאָנאַלד

אויף דער עפענונג פון דער אַנגלאָ־א״י־אויסשטעלונג אין לאָנדאָן

רעדעס פון לאָרד רעדינג, לאָרד מעלטשעט און ד״ר חיים ווייצמאַן

לאָנדאָן (יט״א) די רעדע, וואָס פּרעמיער ראַמזיי מאַקדאָנאַלד האָט געהאַלטן אויף דער עפענונגס־פייערונג פון דער אַנגלאָ־א״י־אויסשטעלונג אין לאָנדאָן (וועגן וועלכער יט״א האָט שוין מיטגעטיילט טעלעגראַפיש), האָט אנטהאַלטן א גאַנץ דייטליכע אָנצוהערעניש אויף דעם אונטערשייד, וואָס עקזיסטירט אין דער בעציהונג צו יודען מצד דעם היטלער־דייטשלאַנד און מצד דער איבעריגער וועלט.

פּרעמיער מאַקדאַנאַלד

האָט ערקלערט צוו. אַנד.:

עס איז פאַר מיר אַ גרויס פערגעניגען צו זיין דאָ אַנוועזנד דעם היינטיגן נאָכמיטאָג. איך וויל גלייך זאָגען, אַז די סיבה פון מיין צופרידענהייט איז נעמליך דאָס, וואָס איך בין ביכולת אויסצודריקן מיין אָנערקענונג די גרויסע לייסטונגען וואָס דאָס יודישע פאָלק האָט פאַר דעם פּראָגרעס פון דער וויסענשאַפט, קונסט, פּאָליטיק און פאַר דער ציוויליזאַציע בכלל.

איך בין פולשטענדיג אויפריכטיג, זאָגענדיג, אַז איך בין באמת זעהר צופרידען צו קומען אַהער פאַר דעם דאָזיגען ספּעציעלען און אויסנאַמליכען צוועק. חוץ דעם איז עס אַן אויסערסטער נחת־רוח נאָכאַמאָל צו בעזוכען א״י און זיינע דערקענען פיל זאַכען, וועלכע איך האָב געזעהן אין זייער ענטשטעהן. ווען איך בין געווען אין א״י, זענט איהר געשטאַנען ביים אָנהויב פון אַ גרויסער אונטערנעמונג אין בנין פון דער היים. איך האָב געזעהן, ווי איהר האָט געמאַכט אייערע וועגן, איך האָב געזעהן טייל פון דער בעסטער אינטעליגענץ פון יודענטום מיט האַמערס אין זייערע הענט, ווי כאָטש זיי זענען געלעגען גרויסע נישט־צובראָכענע שטיינער, איך האָב זיי געזעהן אַרבייטענדיג ווי טאָג־אַרבייטער, ווייל זיי זענען געווען יודען, וואָס האָבן געגלויבט אין דער יודישער היים, ווייל זיי זענען געווען דינער פון אַן אידעאַל און מענשען, וואָס לייגען די גרונדשטיינער פון דער דאָזיגער היים. אויף די שפּועים פון גלבוע בין איך פאַרביי־געגאַנגען א געצעלטען־ישוב און מענשען וואָס האָבן געפּלאַנצט אייל־בוימער, איך האָב איינעם פון זיי געפרעגט, פון וועלכען בערוף ער איז. ער האָט געענטפערט: א דענטיסט. איך האָב געפרעגט אַ צווייטען. דער איז געווען אַ דאָקטאָר. אַ דריטער איז געווען אַ לעהרער, אַלע זענען געווען אָנגעצונדען פון דעם הערליכען גייסט צו ברענגען קרבנות פאַר אַן אידעאַל.

מיינע יודישע פריינד! כל־זמן אַז דאָס איז דער שטאָף פון וועלכען איהר זענט געמאַכט, זענט איהר עלול אויסצושטעהן פיל גזירות און רדיפות — און אין רעזולטאַט וועט איהר בליהען.

א״י האָט אַ קלענערע אַרבייטסלאָזיגקייט־פּראָבלעם ווי יעדע אַנדערע לאַנד. איהר האָט געבראַכט אייער בודזשעט אין גלייכגעוויכט. ווי האָט איהר עס בעוויזען? האָב איך עס נויטיג צו פרעגען? צי קען אין אונזערע טעג ברענגען אין גלייכגעוויכט זיין בודזשעט אימיצער, וואָס איז נישט קיין יוד אָדער אַ שאָטלענדער?

איך האָב געזעהן דעם ערשטען איינשניט אין באָדען אין די ערשטע קאָלאָניעס, וואָס זענען דאָ פאָרגעשטעלט נישט בלויז אַלס אַ גרויס צייגניש פון גלויבען און צוטרוי, נאָר דורך די פרוכטען פון אַ שווערער אַרבייט און רייכען באָדען.

געהט פאָראויס און זייט מצליח! איך האָף, אַז איהר וועט נישט פערלירען אייער ענטוזיאַזם פאַר אַ גרויסען אידעאַל. איך האָף, אַז איהר וועט זיין גרייט אויסצונוצען אייער אינטעליגענץ, פּונקט ווי אייערע מוסקולען, אויף לעגען די יסודות פאַר אַ נאָך שענערער היים און לאַנד.

אויב איך דאַרף אַפּעלירען צו די ענגלענדער, שאָטלענדער און וועלשען, וואָס זענען דאָ אַנוועזנד, וואָלט איך געזאָגט: געהט קיין א״י! געהט אַהין און קומט אַראָפּ קיין נצרת. לענג־אויס דעם בעקוועמען וועג, וואו יעדעס ווינקעל בעהאַלט אין זיך אַ גרויסען אָנדענק. געהט אין די ערפאַהרענדע דערפער, וואָס יעדעס איינע פון די האָט אין זיך עטוואָס הייליגעס, געהט קיין צפת, קיין טבריה, און וואָס ווייטער איהר וועט געהן, אַלץ מעהר וועט איהר פיהלען דאָס בעדערפעניש אַראָפּצונעהמען אייערע שיך, ווייל דאָס לאַנד, אויף וועלכען איהר שטעהט, איז הייליג.

לאָזט מיר זאָגען, ווי ווייט איך בין מסכים מיט לאָרד רעדינג, ווען ער דערמאָהנט די צוזאַמענאַרבייט מיט די אַראַבער. דאָס וועט זיין אייער אויסלעזונג און די אויסלעזונג פון די אַראַבער.

העריט זיך נישט איין צו די, וואָס פּרובירען אייך צוטיילען. די צוקונפט פון א״י וועט זיין אַ צוקונפט פון געזונדער, לאָיאַלער און פערשטענדנישפולער צוזאַמענאַרבייט.

דאָס פּראָבלעם פון א״י איז אַן אויסערסט שווערס. עס איז אַ פּראָבלעם פון זידלונג, ענטוויקלונג און אימיגראַציע — איינס פון די שווערסטע אויפגאַבען, וואָס וועלכע עס איז רעגירונג ווערט אויפגעפאָדערט צו לעזען.

קומט ווייטער מיט אייערע טענות און פאָדערונגען, און מיר וועלען טון דאָס בעסטע, אייך צופרידען צו שטעלען. אויב מיר וועלען עס נישט טון און אייך נישט צופרידען שטעלען, און אויב עס וועט אונז זיין בעשערט צו טרעפען זיך אין צייטען אַרום, וועט איהר אפשר קומען צו מיר און זאָגען: „מיר פערשטעהען איצט די רעגירונג בעסער ווי אין יענע טעג; מיר פערשטעהען, אַז זי האָט געמוזט האָבען לאַנגע און זאָרגפעלטיגע ישוב־הדעת׳ן, און אַז דער פּועל־יוצא דערפון איז געווען אַ בעסערער גורל, אַ פרידליכע ענטוויקלונג צו פּראָספּעריטעט און צופרידענקייט.

עס איז פאַר מיר אַ גרויס פערגעניגען צו ערקלערען די דאָזיגע אויסשטעלונג פאַר געעפענט.

לאָרד רעדינג

האָט אין זיין רעדע אויף דער ערעפענונגס־פייערונג ערקלערט צוו. אַנד.:

די דאָזיגע אויסשטעלונג בעווייזט דעם בעמערקענסווערטען און אויסגעשפּראָכענעם פאָרטשריט פון א״י אונטער דעם ענגלישען מאַנדאַט. זי בעווייזט די מעלות פון געגענזייטיגען האַנדעל פון ארץ־ישראל׳דיגע און ענגלישע פּראָדוקטען, זי בעווייזט אָבער נישט בלויז די מאַטעריעלע זייט, די אַרכעאָלאָגישע און היסטאָרישע אָפּטיילונגען פון דער אויסשטעלונג זאָגען עדות, אַז עס איז אויך נישט פערגעסען געוואָרען די ערציהערישע און קולטורעלע זייט. אין א״י איז דאָ פאָרטשריט און וואוילשטאַנד, עס איז דאָס איינציגע לאַנד אין דער וועלט, וואָס איז אין דער אַלגעמיינער עקאָנאָמישער דעפּרעסיע יאָהר נאָך יאָהר געגאַנגען פאָראויס, פערשפּרייטענדיג זיך און פּראָספּערירענד אָהן אַרבייטסלאָזיגקייט. דאָס לאַנד האָט אַן עודף פון בודזשעט־הכנסות, — אַן אומיקום־דערשיינונג היינט צו טאָג.

מיר ווילען ווייזען נישט בלויז, וואָס עס איז געטון געוואָרען, נאָר אויך וואָס עס קען און וועט געטון ווערען. מיר קוקען פאָראויס מיט צוטרוי. אָט איז אַ לאַנד, וואָס עפענט ברייט זיינע טויערען פאַר די גערודפ׳טע, היינט ווי אַמאָל, בעגרענעצט בלויז מיט דער אויפנאַהמס־פעהיגקייט פון לאַנד.

מיר קוקען מיט צופרידענהייט אין דער צוקונפטיגער צוזאַמענאַרבייט פון יוד און אַראַבער, וואָס לעבען אין גליק און צופרידענקייט און געניסען פון די מעלות פון בריטישער אַדמיניסטראַציע אונטער׳ן מאַנדאַט.

דער פּרעזידענט פון דער אויסשטעלונג

לאָרד מעלטשעט

ערקלערט אין זיין רעדע צוו. אַנד.:

גרויס־בריטאַניען און א״י זענען קליינע לענדער, האָבען אָבער דורכגעהאַלטען מחמת גרויסען זאַכען. איין לאַנד האָט געשאַפען די ביבעל און דאָס צווייטע — די בריטישע אימפּעריע. אין דעם וואַנדעל פון דערגרייכונגען וועט איין אַקציע געמאָסטען ווערען מיט דער מאָס פון דער אַנדערער.

מיר טאָרען נישט פערגעסען אונזער אידעאַליזם, ווי א״י פּראָספּערירט, אַזוי טאָרען מיר נישט צוריקגעהן. דאָס יודישע פאָלק אַלס גאַנצע האָט אין משך פון צוויי טויזענד יאָהר נישט געוואָרפען אָנקומען צו קיין געוועהר. זיינע וואָפען זענען געווען די קרעפטען פון אינטעליגענץ און גייסט. און אַזוי וועט עס פערבלייבען אויף דער צוקונפט. דער עבר און עתיד אַרבייטען אין א״י צוזאַמען.

דר. ווייצמאַן

וועלכער האָט אויסגעדריקט אַ דאַנק דעם פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, האָט צוו. אַנד. געזאָגט:

מיר שעצען דעם פּרעמיערס אַנוועזענהייט דאָפּעלט אין היינטיגען טאָג, אידער עס קומט זיך צונויף די וויכטיגסטע קאָנפערענץ, וועלכע מוז איהם פערשאַפען פיל אַרבייט און זאָרג.

אין אַ צייט, ווען דאָס יודישע פאָלק מאַכט דורך אַ פינסטערען פעריאָד פון זיין געשיכטע, אין די דאָזיגע מאָדערנע אַרישע צייטען איז עס אַ נחת־רוח צו זעהן אַן אַרישען פּרעמיער־מיניסטער, וואָס בעהעפט זיך מיט דער יודישער זאַך. מיר האָבען געזעהן און געהערט, אַז א״י האָט זיך ענטוויקעלט פרידליך און שנעל. דער פּרעמיער האָט געזאָגט, אַז דאָרט איז דאָ אַ זעהר קליינע אַרבייטסלאָזיגקייט. מעג איך וואַגען מיט גרויס רעספּעקט צו קאָריגירען דעם פּרעמיער — אין א״י איז בכלל נישטאָ קיין אַרבייטסלאָזיגקייט נאָר אַ ווירקליכער מאַנגעל פון אַרבייטס־הענט. דאָס דאָזיגע לאַנד האָט איין בעזונדערע אייגענטימליכקייט, וואָס מעהר מענשען עס לעבען דאָרט, אַלס מעהר אָרט איז דאָ פאַר אַנדערע — אַ קוריאָזע עלאַסטיגקייט. די דאָזיגע אויסשטעלונג האָט אַ ספּעציעלען מערקמאַל. איהר וועט זעהן יודישע קאָנסטרוקטיווע בעמיהונגען אונטער אונגינסטיגע בעדינגונגען. דאָס ווערק האָט זיך אָנגעהויבען מיט 50 יאָהר צוריק, ווען באַראָן עדמונד ראָטשילד האָט געלעגט דעם גרונדשטיין פון אַ נאַציאָנאַלער היים. אונטער דעם בריטישען מאַנדאַט האָט די יודישע קאָנסטרוקטיווע אָנשטרענגונג בעוויזען אַ גאַנץ בעזונדערען פאָרטשריט, ווי אין ערגעץ נישט אין דער וועלט. אונטער אייער פיהרערשאַפט און אונטער דעם בריטישען מאַנדאַט וועט זיך דאָס לאַנד — מיר פיהלען עס פאָר — הויך ענטוויקלען. מיר וועלען צו אייך וואַהרשיינליך האָבען טענות און אייך פערמאַטערען. אָבער דאָך פערשטעהען מיר זיך געגענזייטיג. די דאָזיגע פערשטענדניש איז דער פעלז, אויף וועלכען א״י ווערט געבויט.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

פּראָטעזן, קאָרסעטן, אָר־טאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס־איינלאַגען געגען פוס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָווער 119. טעל. 231-81

אַ נאַכט אין אַ קלויסטער אין שפּאַניען

וואו מען האָט אַמאָל געפּייניגט יודען

(פון אַ רייזע איבער שפּאַניען)

פון ה. לאַנג

אויב די קאַטוילישע קלויסטער־וועלט האָט גע־פּלאַנט א שטאַרק־דעמאָנסטראַציע דורך דער נאַכט אין׳ם קאַטעדראַל, איז די דורכגעפאַלען. מענשען זענען געקומען און אוועק. זיי האָבען אויף די צערעמאָניעס, דורכגעפיהרט פון די גלחים, קוים זיך אומגעקוקט. מ׳איז אַריין אין קאַטעדראַל, זיך מערקניט פאַר אַ הייליג בילד, און גלייך צוריק אַרויס. דוכט זיך, אַז העכסטענס אַ הונדערט מענשען זענען געבליבען בייצוואוינען די הויפּט־צערעמאָניע דורך דער נאַכט, זיי זענען געקומען רייטענדיג אויף קליינע עזעלן, וואָס דאָס איז נאָך אַלץ די הויפּט קאָמוניקאַציע אין שפּאַניע. אַ גאַנצע גאַס מיט עזעלן איז געווען צו זעהן דורך דער נאַכט לעבן דעם קאַטעדראַל, און זיי זענען געווען אויסגעצירט מיט קאָלירטע בענדלעך און קרענצלעך אויף זייערע קעפּ און העלזער.

מיין אינטערעס איז אָבער שנעל אַוועק דערפון. קניהען פון גלחים, מורמלען פון תפילות, רויכערדיגע ווייראַך, קלינגען פון גלעקער, גלאַנץ פון גאָלד און פייערן פון וואַקסענע ליכט — דאָס אַלץ איז אונטערגעגאַנגען אין רעכטען מיטען פון קאַטעדראַל, אָבער דאָס וויכטיגסטע פאַר מיר זענען געווען די זייטיגע „טשאַפּעלס", די טונקעלע ווינקלען אין גרויסען קלויסטער, וואו עס שטעהען בעזונדערע אַלטאַרען מיט בעזונדערע הייליגע בילדער, און די זענען אַלע מאָל אַזוי ווי היינטער טויערן פון גראַטעס, און איצט זענען זיי געווען צוגעפּענט. דאָס זענען „טשאַפּעלס", וואָס בעזונדערע פאַמיליעס האַלטען אויס, און צו וועלכע זיי קומען אין אַ גרויסען יום טוב, אָדער אין אַ גרויסען טרויער. איך האָב געזוכט א בעשטימטען „טשאַפּעל", און האָב איהם געפונען. אַ הייליגע פאָהן פון ווייסען אויף רויטען זייד האָט אָנגעזאָגט: דאָ איז „סעגאָוויע", וואָס עס האָט געמיינט, אַז די פאָהן איז געבראַכט געוואָרען פון דער שטאָט סעגאָוויע, און אַז דער „טשאַפּעל" האָט זיין קוואַל פון תפילות, וואָס שטאַמט אַרויס פון סעגאָוויע. און נאָך א הייליגע פאָהן מיט אַן אויפשריפט אין אַלטע ווערטער פון גאָלדענע שנירלעך: „סאַנטאַ מאַריאַ דע גוואַדעלופּע", וואָס עס האָט געמיינט, אַז אין דער פייערליכער נאַכט זאָל מען וויסען אַז דאָ אין׳ם „טשאַפּעל" פון סעגאָוויע איז די הייליגקייט פונ׳ם קלויסטער „סאַנטאַ מאַריאַ דע גוואַדעלופּע". דאָס איז דער קלויסטער, וואו מיט פיר הונדערט יאָהר צוריק איז פאָרגעקומען אַ גרויסע דראַמע פון אַ יודען: עס האָט אַ ריס געטון [illegible]. אין איהר איז אָפּגעשמדט געוואָרען אברהם סיניאָר, דער „רב פון קאַסטיליע", און זיין נאָמען איז געוואָרען פערוואַנדעלט פרץ קאָראָנעל, און נאָך ביז היינטיגען טאָג זענען פערהאַן אין פיל שפּאַנישע שטעט פאַמיליעס מיט דעם זעלבען נאָמען, וואָס שטאַמען פון יענעם אברהם סיניאָר.

ער האָט געהאַט דעם טיטול רב, און איז אויך געווען רייך; ער האָט פערמאָגט גאַנצע שטעט; איז געווען דער גרויסער בעל־דעה אין׳ם יודישען לעבען, וואָס האָט דאַן געשטראַמט איבער גאַנץ שפּאַניע. ער איז אויך געווען די פינאַנציעלע קאָפּ פון איזאַבעלאַ׳ס און פערדינאַנד׳ס קעניגרייך, און אויך זייער פּאָליטישער ראַטגעבער. ער האָט דאָס געהאָלפען שפּאַניע ווערען א פאַראייניגטע קעניגרייך. אַ הויף־מענש א פערזענליכקייט, האָט איהם אַפילו די אינקוויזיציע, וואָס האָט שוין געבייטשט יודען, נישט געוואַגט עפּעס צו טאָן. ער האָט זיך אימער איינגעשטעלט פאַר די יודען. איין מאָל האָט ער אויסגעקויפט פון דער אינקוויזיציע פיר הונדערט יודען, וועלכע האָבען געזאָלט פערברענט ווערען; ער האָט פאַר זיי בעצאָהלט געלד. דעם גירוש האָט ער אָבער נישט געקענט אָפּשטעלען, און אויך נישט זיין אייגענע טראַגעדיע. דער קעניגליכער הויף האָט אַזוי אַלץ אוועקגעשטעלט, אַז וועהרענד אַלע יודען זאָלען מוזען פערלאָזען שפּאַניע, זאָל ער, אברהם סיניאָר, מוזען פערבלייבען, און פערבלייבען אויף זיך צו שמד׳ען. דער מאָמענט איז געקומען. די קעניגין איזאַבעלאַ האָט פריהער איהם צוגעזאָגט שוץ פאַר די אַרויסגעטריבענע יודען ביז זיי וועלען קומען צו די שיפען זיך אוועקצולאָזען איבער׳ן ים פון שפּאַניע אַרויס. און דאַן האָט זי איהם געלאָזט וויסען, אַז אויב ער געהט מיט, אויב ער פערלאָזט שפּאַניע צוזאַמען מיט אַלע יודען, ציהט זי צוריק איהר פערשפּרעכען, און אַלע יודען וועלען אויף זייער וועג צום גלות אויסגעקוילעט ווערען. איהר פרייז פאַר׳ן לעבען פון אַלע יודען איז געווען, אַז ער, אברהם סיניאָר, זאָל זיך שמד׳ען און בלייבען אין שפּאַניע. ווי זאָל ער האַנדלען? ער האָט אויסגעקליבען די טראַגעדיע פאַר זיך, דערמיט צו ראַטעווען די יודען. ער האָט זיך געלאָזען פיהרען צום שמד — ער און זיין זוהן...

איך קוק איצט אויפ׳ן „טשאַפּעל" מיט דער פאָן פונ׳ם קלויסטער „סאַנטאַ מאַריאַ דע־גוואַדעלופּא" — אָט ביי דעם איז דאָס די גרויסע שמד־דראַמע פונ׳ם רב, אברהם סיניאָר, פאָרגעקומען. די פאָן איז שוין אַלט עטליכע הונדערט יאָהר; אַ בילד אין „טשאַפּעל" פון קריסטוס׳ן מיט דער קאָפּ אַראָפּגעלאָזען איז פון פערצעהנטען יאָהרהונדערט; איז דער שמד פאָרגעקומען פאַר דעם בילד? אַ שטענדער אין „טשאַפּעל", אויך פון דער „סאַנטאַ מאַריאַ דע־גוואַדעלופּא", איז אויך פון פערצעהנטען יאָהרהונדערט. געבליבענע צייכענס פון יענער צייט און פון יענעם אָרט; זיי פערוועבען אייך מיט געשיכטע, און עס הויבט זיך אָן דוכטען, אַז איהר האָט עס אַלץ אַליין דורכגעלעבט.

* * *

צום „טשאַפּעל" איז צוגעקומען א דאַמע, אָנגעטאָן אין שוואַרצע קליידער און מיט אַ שוואַרצען שלייער איבער איהר געזיכט. זי האָט דאָרטען געקניט, און געהאַלטען איהרע הענט חנ׳עוודיג הייליג אויסגעשטעלט ביי איהר האַרצען. איז זי פון די איצטיגע דורות אייניקלעך פון אברהם סיניאָר?..

פערוועבט מיט געשיכטע און פערוועבט מיט רעליגיע. אַמאָליגע יודישע טראַגעדיעס און היינטיגע. די שאָטענס פון אַלע „טשאַפּעלס" אינ׳ם גרויסען סעווילער קאַטעדראַל זענען געוואָרען אַלס דיקער, שווערער איך האָב געוואָלט בעמען לויפען פון זיי. עטליכע לשון־קודש׳דיגע ווערטער האָבען אָבער אַ שלאָג געטון פאַר די אויגען. איך האָב געמיינט, איך חלום...

* * *

אין סעווילער קאַטעדראַל געפינט זיך א גרויסער־גרויסער אָרון, און אין דעם אָרון געפינען זיך קאָלאָמבוס׳עס ביינער. אגב, אין מאַדריד האָב איך זיך דערוואוסט, אַז נייע אויספאָרשונגען דורך דעם מאַדרידער אוניווערזיטעט וועגען קאָלאָמבוס׳עס זיך אַוועקלאָזען זוכען אַמעריקע ווייזען. אַז צווישען די, וועלכע האָבען דאַן איהם געהאָלפען מיט געלט, און די געשיכטע האָט מאַנכע פון זיי פערשריבען פאַר יודען, איז אויך געווען אברהם סיניאָר׳ס זוהן. דער „טשאַפּעל", וואָס ווערט פערהייליגט פון אברהם סיניאָר׳ס איצטיגע דורות אייניקלעך, קאַטוילישע פאַמיליעס אונטער׳ן נאָמען קאָראָנעל — פערראַנד פרץ קאָראָנעל — איז געווען אויסגעשטעלט אין סעווילער קאַטעדראַל נישט ווייט פון קאָלאָמבוס׳עס אָרון. און דערביי איז געווען א געפּעגטער צימער, וואו עס זענען געשטאַנען צוזאַמענגענומענע זאַכען פון די פערבראַנטע מאָנאַסטירען. און צווישען אַ קאָלעקציע פון צונויפגעטראָגענע מאָנומענטען און בילדער, געשטאַלטען פון שטיין און האָלץ אַלט יאָהרהונדערטער אין געשטאַלט, אַזוי ווי אַ לעבעדיגע, פונ׳ם „הייליגען פּאַוועל", איז געשטאַנען אַ שטיין מיט אויסגעקריצטע העברעאישע ווערטער. מאַנכע אותיות שוין צוריבען, איך האָב געקענט צוזאַמענשטעלען עטליכע ווערטער:

„נקבר אוצר התורה"...

„מאור התורה"...

„משפט"...

געפונען האָט מען דעם שטיין אין דער שטאָט אַווילא אין אַ מאָנאַסטיר, וואָס דער אינקוויזיטאָר טאָרקוועמאַדאַ האָט אויפגעבויט מיט געלט, וואָס די אינקוויזיציע האָט צוגענומען פון יודען. דער שטיין איז געווען אַריינגעמויערט אינ׳ם פונדאַמענט פון מאָנאַסטיר. דער מאָנאַסטיר איז ערשט פערברענט געוואָרען לעצטען יאָהר. סטרייקער האָבען איהם אונטערגעצונדען.

(ווייטער קומט)

זאַמלונג אין דער ווילקער שוהל

לטובת די געליטענע יודען פון היטלער=רעזשים

די אונטען אויסגערעכענטע מתפללים פון דער ווילקער שוהל, האָבען געשפענדעט לטובת די יודען פון דייטשלאַנד, וועלכע האָבען געליטען פון היטלער-רעזשים:

משה עפשטיין 201 זל. דוב בער שוואַרץ 25 זל., משה בערמאַן 15 זל., דוב לאַנדוי, אביגדור הערשענבערג, יעקב שטיינפעלד, אברהם סאַכטשעווסקי, ליב וואַרום, נ. נ. לייב קאָנשטאַט, מיכאל קאָנשטאַט, יוסף פאָדעמסקי, הערש גאָלדציגער צו 5 זל., משה לייב לאַסמאַן, הילל דאַמבראָווסקי, נ. נ., ש. קושמיראַק, יוסף ציגאַמאַן, נפתלי ציטער, הרב שמחה טרייסטמאַן, נ. נ. ק. ה., ע. דודאַק, אברהם דזשאַלאָווסקי, אברהם סטעלמאַן, משה טיבערג צו 10 זל., יעקב ביבערמאַן 6 זל. רחל ווישליצקא 8 זל., משה ראַכמאַן 11 זל., נ. נ. 20 זל., וואָלף זעמלער, חנה בייער צו 20 זל., נח סאַפיר 25 זל., הענעך וואַרשאַווסקי 1.50, שלום בלום 2 זל., יצחק יאַבלאָנסקי, רחל נאַגעל צו 1 זל., נ. נ. 2 זל., זעלדע ווינטרויב 50 גר. צוזאַמען 529 זל. דאָס געלד איז דעם 7. יוני אריינגעטראָגען געוואָרען אין לאָדזער דיסקאָנטאָבאַנק פיעטריקאָווער 43. ה' שלמה בודזינער האָט געשפענדעט 500 זל., וועלכע ער האָט איינגעצאָהלט אין דער צענטראַלער קאַסע פון קאָמיטעט. ווייטערע שפענדען וועלען אָנגענומען ביי דער ווילקער שוהל, וועלכע איז א פיליע פון דעם צענטראַל-קאָמיטעט אין לאָקאַל „בני ברית" טעגליך פון 8 ביז 10 אָוונד.

היינט פאָפולערע פאָרשטעלונג פון „אַזוי איז דאָס לעבען"

מיט לוסי און מישא נערמאַן אין „סקאַלאַ"

היינט מאָנטאַג, 9 אָוונד, ווערט געשפילט די שטאַרק-אויסגענומענע נייע טעאַטער-סענסאַציע אין 2 אַקטען (10 בילדער) פון האַרי קאַלמאַנאָוויטש א. נ.: „אַזוי איז דאָס לעבען", מיט די אַמעריקאַנער סטאַר-קינסטלער לוסי און מישאַ נערמאַן אין די הויפטראָלען.

די בילדער-אויסשטעלונג פון אסתר קאַרפ

אין די זאַלען פון „בני ברית" פיעטריקאָווער 90, האָט זיך געעפענט די בילדער-אויסשטעלונג פון דער באַקאַנטער מאַלערין אסתר קאַרפ. מיר וועלען פשוט אנגענעם ענטוישט, נישטאָ דאָ די געקינצעלטקייט, די פאָזע, דאָס שפרינגען פון דער הויט פשוט אָריגינעל צו זיין, ווי מיר טרעפען עס אָפט ביי די יונגע קינסטלער אין דער לעצטער צייט. נישטאָ דאָ די אַלע איבערטרייבונגען, אומנאַטירליכקייטען, פערקרימענישען וואָס דאַרפען מכלומרשט אונטערשטרייכען ווייער ניהיליזם און זוכעניש פון נייע פאָרמען און זענען לרוב נישט מעהר ווי מאָדערנע שאַבלאָנען וואָס פערשטעלען נאָר דורך עקסטרא-וואַגאַנץ זייער גאַנצער אינהאַלטסלאָזיגקייט; געמאַכטע טיפקייט, וואָס קיינער פערשטייט נישט און אָפט אַפילו דער קינסטלער אַליין אויך נישט.

אסתר קאַרפ וויל נישט זיין מעהר ווי זי איז. פון איהרע בילדער וויהעט צו אונז אַזאַ נאַטירליכקייט, זוניגקייט און אָפטימיזם. ס'איז די פרייד פון לעבען. נישט אין זיין ווילדען אויסברוך, נאָר אין א רוהיגער, ליכטיגער פאַרקלערטקייט. ס'איז די עסטעטישקייט און געאָרדענטקייט פון א פרויען-נשמה, וואָס איז שטאַרקער צוגעבונדען צו זאַכען און וואָלט זיי דעריבער מיט מעהר ליבע, אינטימער, וואַרעמער, עסטעטישער. בעזונדערס איז דאָ אַזאַ גאַנצקייט, אַזאַ האַרמאָניע צווישען די חפצים און דעם אונטערגרונד אויף די בילדער פון „שטיללעבענס"; פונקט ווי ס'וואָלט געווען עפעס א באַהאַלטענקייט, א צונויפגעוואַקסענקייט צווישען די זאַכען אין זייער סביבה.

די קינסטלערין פערמאָגט אין די בילדער איהר אייגענאַרטיגקייט, איהר אינדיווידועלע קינסטלערישע וועלט-אויפפאַסונג, וואָס זי האָט אריינגעהויכט אין איהרע אַרבייטען. אַלעס לעבט ביי איהר אין פרייד פון א זוניגקייט, פון א דיסקרעטער, אינערליכער, וואָס שיינט אַזש פון די זאַכען אַליין: די מוכאָמאָרען מיט זייער וואונדער פון פאַרבען-שפיל, די פעזאַזשען מיט זייער דורכנעזאַטקייט פון ליכט, די חפצים מיט זייער איינגעוואָרצעלטקייט אין דער סביבה.

איהר אויסשטעלונג איז אפשר נישט קיין רעוואָלוציע, נישט קיין גרויסער ריזיגער פאָרמעסט, אָבער צווישען אַזויפיל עקספערימענטען. וואָס זאָגען אונז דערוויילע נאָך גאָרנישט און אַזויפיל שאַבלאָנע איבערחזורונגען, וואָס האָבען שוין לאַנג אויפגעהערט עפעס צו זאָגען, געפעלט אונז איהר פשוט'ע עכטקייט, אָהן געקינצעלטקייט און אָהן פרעטענזיעס. אַלץ, וואָס די קינסטלערין האָט געזעהן, האָט זי אונז איבערגעגעבען אין איהרע בילדער וואַהר און וואַרעם און דער-עיקר מיט טאַלאַנט.

פ.

מאָרגען וואָרט-קאָנצערט פון הערץ גראָסבאַרד

אין פילהאַרמאָניע

מאָרגען, דינסטאַג אָוועגד, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל איין-איינציגער וואָרט-קאָנצערט פון וועלט-בעריהמטען קינסטלער און רעציטאַטאָר הערץ גראָסבאַרד.

הערץ גראָסבאַרד געהער אָהן א ספק צו די זעלטענע סצענישע אויטאָריטעטען, וועלכע עס קומט פאָר אויס צו זעהען. אָהן גרים, אָהן דעקאָראַציעס רופט פאָר אונז אַרויס דער קינסטלער גראָסבאַרד הערליכע סצענישע בילדער, וואָס פערשאַפען א גייסטיגע הנאה דעם צושויער.

גראָסבאַרד קומט יעצט צוריק פון אויסלאַנד. וועלכע ער האָט אדורכגעמאַכט א גרויסען טורנעע איבער די גרעסטע שטעט פון אייראָפּאַ און איבעראַל זענען זיינע קאָנצערטען פערוואַנדעלט געוואָרען אין גרויסע קינסטלערישע מאַניפעסטאַציעס פון ידישען וואָרט.

אין זיין פראָגראַם ווערט דער קינסטלער רעציטירען די ווערק פון: נאַדיר, לודזקי, שלום-עליכם, י. ל. פרץ, ק. מאלאַקאָווסקא, שטיינבערג און אַנדערע.

נעכטיגע רינג-קאַמפען אין צירק

די נעכטיגע רינג-קאַמפען האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען: שטעקער אין דער 28-מינוט אַוועקגעלעגט קאַוואַנען. גראַמאָוו האָט בעזיגט פּראַהאַסקען אין דער 10 מ., קראַוזער — גאַרקאָוויענקאַ רעמי.

טשאַיאַ האָט אין דער 4 מ. בעזיגט סיגקאָווסקי. דעם באָקס מעטש צווישען גראָסן, געוועזענעם מיטגליד פון לעמבערגער „חשמונאי" און גאַמאַלאַ איז איבערגעריסען געוואָרען, מחמת דעם וואָס גאַמאַלאַ האָט צושעדיגט דעם יודישען באָקסער. גאַמאַלאַ איז דיסקוואַליפיצירט געוואָרען.

היינט קעמפען

שטעקער — טשאַיאַ, גראַבאָווסקי — קעללער, קראַוזער — קוואַריאַני, ביעלעוויטש — מיצאַ, ניעלסאָן — גראַמאָוו.

ראַדיאָ=פּראָגראַם

מאָנטאַג, דעם 12 יוני 1933

11.57 צייט-סיגנאַל. 12.05 מוזיק. 12,25 פרעסע-איבערזיכט. 12,35 מוזיק. 2.55 גראַמאָפאָן. 4.00 קאָנצערט-טראַנסמיסיע פון טשעכאָטשינעק. 5,00 שמועסען אין פראַנצויזיש. 5,15 קאָנצערט. 5,45 קאָנצערט. 6,15 רעפעראַט. 6.35 גראַמאָפאָן. 7,20 פערשידענעס. 7,40 פעליעטאָן. 7,55 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 8,05 גראַמאָפאָן. 8,15 קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע. 10,30 ספּאָרט. 10,40 קאָמוניקאַטען. 10,45 גראַמאָפאָן-פּליטען.

* * *

אויסלאַנד

3,00 דאַווענטרי — טראַנסמיסיע פון דער ערעפענונג פון דער גרויסער ווירטשאַפטליכער קאָנפערענץ. 5,25 מאָסקווא — אָפּערע „קאַרמען". 7,00 הילווערסום — אייראָפּעאישער קאָנצערט. 8,45 וויען — קאָנצערט. 9,00 שטוטגאַרט — סימפ. קאָנצערט. 9,40 שטוטגאַרט — קאַמעראַל-קאָנצערט.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טע. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער - שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועגד
בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

כירורגישער קאַבינעט
Dr. Szreiber
איז געמאַכט אַריבערגעטראָגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, הילס זשיליאַקעס או"ה היילאַנשטאַלט-פּרייזען.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראַנקע אין אַלע ספעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. S. KANTOR
ספעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און 4—9 אָוועגד.
זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קוואַרץ - לאַמפּע, עלעקטרישער הייל-קאַבינעט.
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוו. פון 11—4 נ"מ נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען, זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.
בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט
בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 137-63
עס נעמען אָן דאָקטוירים ספעציאַליסטען
שיפמאַן, וואַלינסקי, שמיר-געלד, קערשנער, שמער-לאַווסקי, סלאַבאַדסקי, זאַלצ-וואַסער, איציקזאָן, קראַ-סאַווסקי, יאַקובזאָן
און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ.
בעראַטונג פון — 3 זל.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

א יונגעל פון גייערס ראַיאָן פון אָרענטליכע עלטערן ווערט געזוכט אין שאָקאָלאַדען - געשעפט „E r a" נאַוואָ-זאַרזשעווסקאַ 2. 3137

ס'ווערט געזוכט א מיטגייהער צו 1-טע סאָרט מענער-מאַגאַזין ביי זילבערבערג, פולנאָצנאַ 14, וו. 48. 3131

ראַקאָלען

2 צימער און קיך, קאָרידאָר, 1-טער שטאָק פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. ביליג דירה-געלד. קאַמיענאַ 5, קווער אָפיצינע, וו. 34, ביי דרעסלער. 3134

Przyjmę 2-ch panów na mieszkanie przy lepszej rodzinie. Wiadomość: Pomorska 14, front, II-gie piętro, m. 4/5. 3136

א בופעט זאָפאָרט צו פערמיטען אין דעם איינציגען זומער-קינא-טעאַטער „יאַקיטאַ", שענקעוויטשאַ 40 אין גאָרטען צו ערפאַהרען טעגליך אין קינאָ.

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט א גוטער נייהער ביים שטעפער גאָלדבערג, אַלטע מאַר-נאָווע 38, פראָנט, 1. שטאָק. 3138

עס ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטער אַרבייטער צו מענער-בעטטעלט ביי לאַסקא, פיעטריקאָווער 25. 3135

עס ווערט געזוכט א טיכטיגער צו-שניידער אין שטעפער-וואַרשטאַט פון מ. האָפענבערג, נאָוואָמיעסקאַ 3, געוועלב נומער 48.

ס'ווערט געזוכט א לערן-יונגעל צו דאַמען-קאָפעלושען. פיעטריקאָווער 28, טעל. 241-72. 3129

עס ווערט זאָפאָרט געזוכט א קוואַליפיצירטע שניידער-אַרבייטערין צו דאַמען-קליידער. צו ערפאַהרען ביי וו. באָרנשטיין, קילינסקיע 46, וו. 18. 3133

זיכערע הילה און א רפואה!
אהן אָפּעראַציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער ברענדיג און שטאַרבט. ספעציעלע גומענע הייל-באַנדאַזשען בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייטונגען ספעציעלע הייל-קאָרסעטען און אָפּאַראַטען פאַר קרומע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפּפאַנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוענד.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל=אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס - פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן מיטגליעדער פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
איך דריק אויס מיין הערציגסטען דאַנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 פאַר זיין אויסקורירען מיך פון א ברוך-קראַנקהייט דורך זיין נייעם באַנדאַזש.
(—) יאַסעק זילבערשיץ, לאָדז. פראַנציסקאַנער 56.

שייטלען
מיט פאַריזער שריגדן און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אָנדולאַציע און מאַניקור ביי קערש, סקווערנאַווא 15

ווערקשטעל שירמס פון און שפּאַציר=שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

עמפּפעהלט אין א רייכען אויסוואַהל פון קאַלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
נעהמט אָן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר א מילימעטער-שורה

פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט שפּאַלטען	4
אין טעקסט—40	60—	
נאָכ'ן טעקסט—12	18—	

[illegible] דער שטאָרט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

[illegible] פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman